

községi elüljáróság eleget tett-e a csendőrség ebbeli felhívásának, s tapasztalt mulasztás esetén ezt a dohánybeváltó felügyelőség¹ azonnal bejelenteni tartozik.

A csendőrséget oly esetekben, midőn a tényleirást maga vette fel, tettenérési, oly esetekben pedig, midőn a kihágási eseteket további eljárás végett a pénzügyőrségnek vagy községi elüljáróságnak hozza tudomására, feljelentési jutalék illeti.

Úgy a tettenérési, mint a feljelentési jutalék, az eljáró csendőrök megnevezése mellett, ezek részére az illetékes csendőrkerületi parancsnokságnak küldendő meg.

Csempészet vagy tilos dohányeladások alkalmával, a pénzügyőrséggel szemben tanusított ellentállás esetén, a pénzügyőrség jogosítva van a csendőrség segédletét közvetlenül igénybe venni.

76. Az 1888. évi VII. törvényczikk:

„Az állategészségügy rendezéséről“.^{2 3 4 5}

Intézkedések az állategészségügy megóvására és előmozdítására.

Állatok behozatala.

4. §.

Ragadós betegségben levő vagy annak gyanújában álló állatoknak az országba behozatala, vagy azon való átvitele tilos.

¹ Jelenleg a pénzügyigazgatóságnál.

² Lásd a kihágásokról szóló büntető törvénykönyv (1879 : XL. t.-cz.) 97—104. §-ait.

³ Lásd a határőrizeti utasítás 34., 35., és 36. §-ait.

⁴ Lásd az 1894 : XII. törvényczikket a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről.

⁵ Lásd kisebb élő állatokkal való bánásmódról vonatkozólag 1892 : 31,060. sz. földmívelésügyi ministeri rendeletet.

5. §.

Ha a szomszédos országok valamelyikében a hasznos háziállatok közt ragadós betegség tör ki, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi¹ minister élő vagy holt állatoknak behozatalát és átvitelét ezekből az országokból általában, vagy bizonyos kerületeikből megtilthatja, vagy pedig bizonyos általa kijelölt belépő állomásokra szoríthatja és általában a behozatalt és átvitelt akkép szabályozhatja, hogy a ragadós betegség behurczolásának veszélyét elhárítsa.

A korlátozások, a mennyire szükséges, az állati nyers termények és vészkegyelű tárgyakra is kiterjeszthetők.

A tilalmak és korlátozások haladéktalanul közzéteendők.

6. §.

Hasznos házi állatok az országba behozatalra vagy azon való átvitelre egyáltalában csak oly marhalevéllel bocsáttatnak be, melyben igazolva van az, hogy az állat oly helyről jön, a hol és melynek 30 kilométernyi körületében ezen állatra nézve veszélyes ragadós betegség (24. §.) nem uralkodik. Ezen kívül igazolni kell azt, hogy az állat oly vidéken hajtatott keresztül, a melyen és a melynek 30 kilométernyi körületében az állatra nézve veszélyes ragadós betegség nem uralkodik.

Ha a szállítás vasuton vagy hajón történik, a marhalevélen kívül elég annak igazolása, hogy az állatok útközben ki nem rakattak, avagy ha kirakattak, a kirakás helyén és annak 30 kilométernyi körületében ezen állatokra nézve veszélyes ragadós betegség nem uralkodott.

A marhalevélnak az egészségi állapotra vonatkozó

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

része csak akkor bir hatálylyal, ha keltétől kezdve tiz nap még le nem telt.

Ezen határozatok teljesítése nélkül csak a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister esetről-esetre adott engedélye mellett lehet állatokat az országba behozni, illetőleg azon átvinni.

7. §.

Szekerek és kocsik elé fogott állatok marhalevél nélkül bocsáthatók be az országba, föltéve hogy az illető állatfaj egyáltalában, és az illető belépő állomáson bebocsátható.

Marhalevél.

8. §.¹

A ló, szarvasmarha, juh, kecske és sertés, tulajdonátruházásánál vagy szállításánál, a belföldi forgalomban is, marhalevéllal látandó el.

Gazdaság üzésénél, legeltetésnél és usztatásnál a szállítás marhalevél nélkül történhetik.

9. §.

A marhalevelet azon község állítja ki, a melyből a marha elhajtatik.

Egy marhalevél az elhajtásra kerülő állatok összes számára, avagy arra a számra, a melyet a fél kijelöl, de mindig csak egy tulajdonosnak egyfajú (és a mennyiben jegyzettek, csak egyforma jegyű) állataira állítható ki.

E marhalevelen a község igazolni tartozik azt, hogy a község területében, valamint tudomása szerint a szom-

¹ Az 1900. évi XVII. törvénycikk (az állatorvosi közszolgálat államosításáról) 37. §-a értelmében a számár és öszvérre is marhalevél állítandó ki.

széd községekben sem uralkodik az illető állatfajra veszélyes ragadós betegség.¹

¹ A földmívelésügyi m. kir. miniszternek az 1888: VII. t.-cz. végrehajtására vonatkozó 1895. január 4-én 78.948/1894. szám alatt kelt rendelete:

Végrehajtási Rendelet 7. §. A marhalevél közokirat, mely a reájegyzett állatokra vonatkozó tulajdonjog igazolására szolgál, azoknak egészségi állapotát és az állatok forgalmának esetére előírt ellenőrzés megtörténtét tanúsítja.

V. R. 8. §. Marhalevéllel el kell látni: lovat, szarvasmarhát, juhot, kecskét és sertést (beleértve a csikókat, borjúkat, bárányokat, gödölyeket és malaczkokat is), tekintet nélkül arra, hogy milyen korúak: valahányszor a tulajdonos: a) ily állatra vonatkozó tulajdonjogát másra ruházní; b) ily állatot állandó tartózkodási helyéről elhajtani vagy elszállítani kíván.

Ezen esetekben a tulajdonos saját nevére kiállított marhalevelet tartozik előmutatni; de a szerzett állatot a tulajdonos hazahajthatja vagy hazaszállíthatja oly marhalevéllel is, melynek hátlapján van igazolva tulajdonjoga.*)

V. R. 9. §. Kisorsolt katonai lovat vevője a katonai hatóság által kiállított s a vevő nevét s az állat leírását tartalmazó igazolvánnyal hajthatja vagy szállíthatja haza.

V. R. 10. §. Marhalevél nélkül hajtható (de vasuton, hajón nem szállítható) az állat legeltetés, usztatás, fuvarozás és gazdaság folytatása céljából de csakis ugyanazon vármegye területén.

A közös hadseregbeli és honvéd lovak szállításánál (vasuton, hajón) a marhalevelet menetlevél pótolja.

(Ezen kötelezettség alól való mentességet a versenylovak szállításának esetére is kiterjeszti a F. M. 1891. február 19-én 8251. szám alatt kelt rendelete.)

V. R. 11. §. Érvényes marhalevél csak bélyeges kincstári úrlapon állítható ki. Az úrlapok 10 és 6 filléres bélyegjeggyel vannak ellátva és pedig minden egyes darab két évesnél fiatalabb szarvasmarha vagy ló után 6 fillér, minden két évesnél idősebb szarvasmarha vagy ló után 10 fillér, a korukra való tekintet nélkül minden 10—10 drb juh, kecske vagy sertés (bárány, gödölye vagy malacz) után 10 fillér és az egy marhalevélre jegyzett állatok számának 10-el való osztása után maradó töredék után szintén 10 fillér. Tíz darabnál kevesebb juhról, kecskéről vagy sertésről szóló marhalevél csak 10 filléres bélyegjeggyel ellátott úrlapon állítható ki.**)

V. R. 16. §. A marhalevél kiállítására azon község illetékes, melynek területéről az állat elhajtatik vagy elszállítatik (törvény 9. §.), esetleg a melynek területén a tulajdonátruházás történik.

V. R. 17. §. Marhalevél csak a törvényhatóság által számozott úrlapon állítható ki: a kiállító közeg meggyőződni tartozik a marhalevelet kérő egyén tulajdonjogáról és az állatoknak kedvező egészségi állapotáról. Ha a marhalevéلكiállító tudja vagy köteleességmulasztás folytán helytelen adatokat vezet a marhalevéltre, kihágást követ el.

*) Lásd ezen törvény 8. §. 1) jegyzetét.

**) Az 1900. évi XVII. törvényozokk (az állatorvosai közszolgálat allamosításáról) 37. §-a értelmében marhalevél-bélyegilleték fejében minden darab két évesnél fiatalabb szarvasmarha vagy ló után továbbá korukra való tekintet nélkül, minden darab szamar vagy öszvér után 12 fillér, minden darab két évesnél idősebb szarvasmarha vagy ló után 20 fillér; továbbá az egy marhalevéltre frott juhok, kecskék vagy sertések első darabja után 4 fillér, minden további darab juh, kecske vagy sertés után 2 fillér fizetendő.

A fent idézett törvény folytán tehát a végrehajtási rendelet 11. §-ának vonatkozó része hatályát veszti.

Állatvásárok.

11. §.

Állatvásárokon a felhajtott vidéki szarvasmarha a helybelitől elkülönítve állítandó ki.

V. R. 18. §. A tulajdonjog igazolására a marhalevél kiállítója az űrlap első rovatába bejegyezni a tulajdonos nevét és lakóhelyét, a 3—6. rovatokba az állatok darabszámát (számmal és betűkkel), fajtát, leírását és különös ismertetőjeleit. A marhalevelet csak a tulajdonos nevére (közös tulajdont képező állatokra vonatkozó marhalevelet a tulajdonosok nevére) állíthatja ki, de annak akárhány darab egyfajú s egyforma jegyű állatára: különböző fajú (ló szarvasmarhával, juh sertéssel stb.), vagy egyfajú, de különböző jegyű állatokat nem jegyezhet egy marhalevélre, ha ugyanazon egyén tulajdonát képezik is; ellenben különböző korú, de egyfajú állatokat (szarvasmarhát és borjút, lovat és csikót, juhot és bárányt, kecskét és gödölyét, sertést és malaczt), ha egy egyén tulajdonát képezik, ugyanazon marhalevélre írhat.

Az űrlap második rovatába esetleg a hajtó vagy hajtók nevei és lakóhelyei vezetendők be, az utolsó rovatban pedig az állatoknak a tulajdonos által bejelentett rendeltetési helye (irányítás) jelölendő meg; az utolsó rovat mindenkor még helybe szóló irányításnál is kitöltendő.

V. R. 19. §. Az állatok egészségi állapotának tanúsítására szolgál az űrlapon nyomtatásban foglalt záradék, mely az űrlap keltezése és aláírása által érvényessé válik a marhalevélre jegyzett állatokra nézve. E tekintetben aláírása által a kiállító közeg nemcsak az állatoknak egészséges állapotát, de azt is bizonyítja, hogy a kiállítás helyén ragadós betegségek uralgása miatt az illető állatfajra kivetett tilalom nem áll fenn.

V. R. 20. §. A rovatok pontos kitöltése után a kiállító közeg keltezi, aláírja s a községi pecséttel ellátja a marhalevelet, a keletben a hónapot és az évszám utolsó számát betűkkel kiírni tartozik.

V. R. 22. §. Midőn a marhalevélre jegyzett összes állatokat ugyanazon egyén szerzi meg, ennek tulajdonjoga a marhalevél hátlapjára vezetendő záradékkal igazolandó, például:

541. jkvi szám. A tulsó lapon leirt állatokat megvette Farkas Elemér csányi lakos.

Sepsi, 1899. május hó 10-én.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Ily marhalevéllel a szerző állatait csak haza szállíthatja.

A „haza“ szó alatt mindenkor a szerzett állatoknak *rendeltetési helyét* kell érteni.

Szabályszerű marhalevél nélkül állatok a vásártérre egyáltalában nem bocsáthatók.

A vásártartásra jogosultak kötelesek gondoskodni, hogy az állategészségrendőri felügyelet céljából a vásárokön állatorvos alkalmaztassék.

Ezen rendeltetési hely gyanánt rendszerint a tulajdonosnak a tulajdon-átruházási záradékban megjelölt lakóhelye tekintendő. Ha azonban az új tulajdonos az általa szerzett állatok rendeltetési helye gyanánt más helyet jelöl meg, akkor a marhalevékezelő köteles az állatokat erre a helyre irányítani s e célból a tulajdonátruházási záradéknak az idézet §-ban megállapított szövegét következőleg kiegészíteni: „Irányítás N. község (puszta).“

Az ekként hátíratolt marhalevél oly esetekben használható, midőn a tulajdonos a szerzett állatait azoknak rendeltetési helyén állandóan és saját tulajdonában kívánja tartani.

Oly esetekben azonban, midőn a tulajdonos szerzett állatait közvetlenül *eladás végett* hajtja vagy szállítja a szerzés helyéről máshová, vagy ha még a szerzés helyén kíván azokon túladni, a szerzés helyére illetékes marhalevékezelő a régi marhalevelet, a tulajdon-átruházási záradékkal ellátva, visszatartja s ennek alapján a hátíratottal igazolt szerző nevére szóló s a kívánt irányítással ellátott új marhalevelet köteles kiállítani.

A marhalevél-kiállítóknak jelen végrehajtási rendelet ellen elkövetett mulasztása avagy szabályellenessége, a mennyiben ellenük a fegyelmi eljárás alkalmazható, fegyelmi uton torlandó meg; különben pedig a marhalevékezelők ilyen mulasztása vagy szabályellenessége, mint kihágás büntetendő.

Mindenki köteles a többé már tulajdonában nem levő állatra vonatkozó s így érvényt vesztett marhalevelet az illetékes marhalevél-kezelőnek beszoigáltatni.

Hatósági közegek, marhalevél-kezelők és állategészség-rendőri szakközegek kötelesek arról gondoskodni, illetve kötelesek hatékonyan ellenőrizni azt, hogy bármí okból, tehát: tulajdonátruházás, leölés, elhullás, vagy más hasonló körülmény folytán érvénytelenné vált marhalevelek pontosan beszoigáltassanak.

A ki ezen rendelet ellen vét — a mennyiben cselekvése vagy mulasztása súlyosabb beszámítás alá nem esnék, illetve fegyelmi vétséget nem képezne, — kihágást követ el.

V. R. 23. §. Azon esetben, ha valaki a marhalevékre jegyzett állatoknak csak egy részét szerzi meg, ennek tulajdonjoga szabályszerű marhalevél által igazolandó és az ekkép másnak tulajdonába átment állatok az eredeti marhalevél hátsó lapjára vezetendő záradékkal leirandók, például:

541. jkvi szám.

A tulsó lapon leirt állatok közül két darabot megvett Schreier Jakab jászói lakos; új marhalevél a 895/888. sz. a.

Sepsi, 1888. május hó 10-én.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Nemzetközi jelleggel bíró állatvásárokon a vágómarha a tenyész- és gazdasági marhától elkülönítve állítandó fel. Ilyen vásárok vásári rendtartását a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ állapítja meg

V. R. 25. §. A tulajdonátruházást mindig azon község marhalevéلكiállítója eszközli, a mely község területén a tulajdonjog átruházása történik.

V. R. 26. §. A marhalevél — keltéről számítandó egy év letelte után — csupán új marhalevél kiállításának alapjául szolgálhat. Érvénytelen a marhalevél midőn a reájegyzett állatok teljes száma hátlapján leiratott, vagy a marhalevélen megnevezett tulajdonosnak a marhalevéltre jegyzett állatokra vonatkozó tulajdonjoga egyéb módon megszűnt.

Az *egészségügyi bizonyítvány* a kiállítás keltétől 10 napig (a keltezés napja ebbe nem számítandó) érvényes. Midőn tehát a tulajdonos marhalevélét az egészségi bizonyítvány érvényének megszűnte után használni akarja, tartozik azt ott, a honnan az állatot elhajtja, a marhalevél-kiállítónak az *egészségi bizonyítvány megújítása* végett bemutatni. Az újítás 10 napig érvényes, a marhalevél érvényességi tartama alatt akárhányszor eszközölnöd, a marhalevél hátlapjára irt záradékkal történik s az irányítást is mindenkor magában foglalja, pl. : Az egészségi bizonyítvány 10 napra megújittatik ; irányítás Kassa. Sepsi, 1888. június hó 15-én.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Az irányítás csak azon helyre érvényes, mely a marhalevél utolsó rovatában megjelöltetett, de ha az állat ezen helyről visszahajtatik oda, hol a marhalevél kiállítatot, új irányítás nem szükséges.

Ha az egészségi bizonyítvány még érvényes, de a tulajdonos az állatot más, mint az irányításban megjelölt helyre akarja hajtani vagy szállítani, a marhalevelet új irányítás végett szintén a marhalevél-kiállítónál bemutatni tartozik, ki az új irányítást a marhalevél hátlapjára vezeti ; pl. : „Irányítás Torna.“

Sepsi, 1888. július hó 3-án.

(P. H.)

Mezey Péter,
jegyző.

Az egészségi bizonyítvány és az irányítás megújítása, ha a marhalevél kiállításának helyén történik, a marhalevél-iktatókönyv utolsó rovatában mindig előjegyzendő.

V. R. 28. §. Vásárokon vett s Ausztriába lábön hajtandó állatok marhalevélenek hátsó lapjára a vásáron működő állatorvos a következő német

¹ Jelenleg a földművelésügyi minister.

és felettük saját közege által közvetlen és állandó felügyeletet gyakorolhat.¹

Mészárosok, marhakereskedők, marhahizlalók.

12. §.

Mészárosok, marhakereskedők és marhahizlalók nem községbeli szarvasmarha megvétele, illetőleg behozatalát

nyelvű záradékot tartozik *díjtalanul* rávezetni: „Das (Die) innen beschriebene(n) Thier(e) gesung befunden“ azt keltezni és aláírni.

V. R. 29. §. Marhalevél elvesztése eselén tulajdonosa köteles az elveszés tényét, azon község előljáróságánál (városi rendőrkapitánynál) bejelenteni mely a marhalevelet kiállította. Ez az elveszés tényét, valamint az elveszett marhalevelelen foglalt adatokat (számok, kelte, tulajdonos neve, állatok leírása) a járási főszolgabíróhoz bejelenteni, a ki (esetleg a rendőrkapitány) intézkedik egyrészt, hogy az elveszett marhalevél adatai a m. kir. belügyminiszterium által a rendőri körözüvények „Megsemmisítés“ rovatában közzététessenek, másrészt pedig, ha a marhalevél-tulajdonos az elveszés tényét vagy annak valószínűségét bebizonyította, bizonyos határidő letelte után, mely egy hónapnál rövidebb nem lehet, az illetékes marhalevél-kiállítót utasítja, hogy az elveszett marhalevél helyett másodlatot állítson ki.

(*Marhalevelek meghamisításával* elkövetett cselekmény elbírálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik. Ministertanács 1889. decz. 20-án kelt határozata.)

¹ A földmívelésügyi minister 1894: 78.948. sz. rendelete szerint:

V. R. 32. §. Törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány vagy helyettese, kis- és nagyközségekben az illető járási főszolgabíró, esetleg az általa kiküldött alkalmas megbízható helyettese köteles az állatvásáron jelen lenni és az állatvásáron-rendtartás fogantatásáról gondoskodni.

V. R. 33. §. Az állatorvosokról a vásárjog tulajdonosa, illetve bérlője tartozik gondoskodni.

V. R. 34. §. A vásáron működő állatorvosok és rendőri közegek kötelessége a felett őrködni, hogy szabályszerű marhalevél nélkül, vagy egészségi szempontból kifogás alá eső, valamint székérbe fogott állat a vásártérre ne juthasson.

E célból a vásártér minden bejárájánál főlhajtott állatok marhaleveleit és egészségi állapotát lelkiismeretesen megvizsgálják. A marhalevél nélkül vagy hiányos marhalevéllal érkező állatot a vásártérre nem bocsátják, hanem letartóztatják és az e célra rendelt helyen őrizet alatt tartatják, míg az illető

a községnél 12 óra lefolyása alatt bejelenteni és a marhalevelet ugyanannak további megőrzés végett átadni tartoznak.

Mészárosok és marhakereskedők máshonnan behozott szarvasmarhái a községi marhaállománytól elkülönítve bocsáthatók csak legeltetésre és a behozataltól számított 8 napon át elkülönítve helyezendők el.

13. §.

A hatóság eltilthatja, hogy mészárosok és marhakereskedők akkor, a mikor a járvány uralg, idegen istállóba bemenjenek.

Közbégőhid.

14. §.

Oly községekben, hol a húsfogyasztás jelentékeny, szarvasmarha csak közbégőhídon vágható. Mely közsé-

tulajdonos az I. fokú hatóság előtt szabályszerű marhalevelet föl nem mutat, magától értetvén, hogy a tartási költségek a tulajdonost terhelik. Ha a tulajdonos 8 nap alatt az állatról szabályszerű marhalevelet nem mutat föl, illetve tulajdonjogát más módon nem igazolja, az I. fokú hatóság azt szabályszerű s birtokon felül felebezhető határozat alapján az államkincstár javára elárverezheti. *Ha ragadós betegségben szenvedő vagy annak gyanújában álló állat* hajtatik föl, az rögtön az e célra berendezett helyen elkülönítendő és az illető ragadós betegségre megállapított bánásmódnak vetendő alá.

Marhavész vagy ennek gyanúja esetén nemcsak a beteg vagy gyanús, de azon állatok is azonnal elkülönítve zár alá helyezendők, melyek azon helységből fölhajtottak, a honnan a beteg vagy más gyanús állat származik; ha azonban ily állatok már eladattak s elhajtottak volna, intézkedni kell az iránt, hogy azok — bárhol — letartóztatásnak s zár alá helyeztessenek. Ily esetek rögtön feljelentendők a törvényhatóságnak, mely a beteg vagy gyanús állatok származási helyén a szükségeseket a törvény értelmében elrendeli.

V. R. 36. §. Minden vásár után a vásárra jogosult a vásártéren visszamaradt trágyát s hulladékokat összetakarítani és fertőtleníteni tartozik. A község elüljárósága ennek teljesítéséről vagy nem teljesítéséről minden vásár után 14 nap alatt az I. fokú hatóságnak jelentést tenni kötelees. Az állatvásártér legeltetésre egyáltalán nem, más célra csak fertőtlenítés után használható.

gekben legyen közvágóhid felállítandó, azt — a közigazgatási bizottság felterjesztése folytán — földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ a belügyministerrel egyetértőleg állapítják meg.

Szarvasmarhák vágásánál, továbbá juhok, kecskék és sertések leszúrásánál, a mennyiben ez, mint ipar, űeztik, az állat egészségi állapota a leölés előtt és utána a hatósági állatorvos által megállapítandó. Hatósági állatorvos hiányában e célra vágatási biztos alkalmazandó.

Pásztorok.

15. §.

Pásztoroknak a község által számba vett és nekik átadott állatok közé más állatokat csak a község engedélyével szabad befogadni.²

Vendégfogadók.

16. §.

Vendégfogadók, csárdák és általában mindazon helyek, hol állatok akár átmenetileg, akár állandóan tartózkodnak, folyton felügyelet alatt tartandók és időszakonként szabályszerűleg fertőtlenítendők.³

¹ Jelenleg a földművelésügyi minister, a ki e tárgyban részletes intézkedését tartalmazó rendeletét 54.300/1908. sz. alatt adta ki a vármegyei és városi törvényhatóságoknak.

² Lásd a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 19. §-át.

³ A vendégfogadók, csárdák stb. istállói fertőtlenítésének elmulasztása tárgyában a m. kir. földművelésügyi miniszternek 1888. október hó 1-én 40.000. sz. a. kelt rendeletere szerint: vendégfogadók, csárdák istállói és mindazon köz-helyek, a hol állatok állandóan tartózkodnak, vagy etetés, itatás, pihenés céljából megállapodni szoktak, havonként legalább egyszer fertőtlenítendők; valamint az ott használt jászlak, itatóvályuk folytonosan tisztán tartandók; a szemét, alom és trágya eltakarítandó. (54. §.)

Ezen teendők elmulasztása, mint kihágás, 100 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Közös legelők.

17. §.

Mielőtt a szarvasmarha és a ló, juh és kecske telelő helyéről közös legelőre hajtának, a község által kellőleg számba veendő és egészségi állapota megvizsgálandó.

A község által számba nem vett marhát a közös legelőre kihajtani tilos.

Marhahajtás és szállítás.

18. §.

Vágómarha és kereskedésre szánt szarvasmarha az ország területén, vasuton és hajón kívül, csak a hatóság által e célra kijelölt utakon szállítható, illetve hajtható.

Az ilyen lábon hajtott marhacsapatokat a csendőrség, pénzügyőrség, nemkülönben a községi elöljárók ellenőrzik és a megfelelő marhalevelek előmutatását bármikor kívánhatják.^{1 2 3}

¹ Lásd 1899. évi 111.902/V. b. sz. belügymin. rendeletet.

² Lásd a külfölddel való állatforgalom szabályozását illető rendelkezéseket.

³ A 9. §-nál már hivatkozott 78.948/1894. sz. földmivelésügyi rendelet szerint.

V. R. 57. §. A levágásra és kereskedésre szánt szarvasmarha csak az e célra kijelölt, úgynevezett marhahajtó utakon hajtható (törvény 18. §.) Ezen utakat a törvényhatóság saját területén akként jelöli ki, hogy a szomszéd törvényhatóságok által kijelölt hajtóutakkal kapcsolatban legyenek. A kijelölt hajtóutak iránya a törvényhatóság által kellő módon közzéteendő.

V. R. 58. §. A lábon hajtott vágó- és kereskedelmi szarvasmarha ellenőrzésére a csendőrök, pénzügyőrök és rendőrök őrzárataik alkalmával, a községi elöljáróságok községük területén kötelesek (törvény 18. §.) Az ellenőrzés céljából a hajtott állatok marhalevelei elkérendők s megvizsgálandók, hogy szabályszerűek-e? hogy az állatok azonosak-e a marhalevéltre jegyzettekkel? hogy a marhalevélen megjelölt utirány megtartott-e, és az állatok között nem találkozik-e beteg vagy gyanus darab?

Vasuti és hajószállítás.

20. §.

Lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertéseknek vasuton vagy hajón való szállításánál a következő szabályok alkalmazandók :

a) az állat csak szabályszerű marhalevéllel vehető fel;

b) a szállítandó állatok csak azon helyre, illetőleg azon helyhez legközelebb eső és marharakodásra berendezett vasuti vagy hajóállomásig vehetők fel, a mely helyre a marhalevél szól;

c) szarvasmarhák a felrakodásnál kirendelt szakértő által egészségügyi tekintetből megvizsgálandók;

d) vágómarhát tenyész- vagy egyéb gazdasági marhával vasuton egy kocsiban, vagy hajón egy rekeszben szállítani tilos;

e) más országból behozott szarvasmarha honi kerdő állatokkal ugyanazon vasuti vonaton vagy ugyanazon hajón nem szállítható;

f) más országból érkező szarvasmarha a lerakodásnál kirendelt szakértő által állategészségügyi tekintetből megvizsgálandó;

Ha az említett körülmények valamelyike tekintetében aggály merül fel, az ellenőrző közegek kötelesek az állatokat föl tartóztatni, egy elkülönített helyre terelni és az esetet a községnek, illetve az elsőfokú hatóságnak azonnal följelenteni, mely ily ügyekben haladéktalanul tartozik intézkedni és pedig az ügy természete szerint vagy a tulajdonjog igazolása, vagy a főnforgó kihágás megtorlása iránt az eljárást megindítani s eljárásának eredményéhez képest az állatokat továbbra letartóztatni, elkobozni vagy a hajóknak visszaadni.

V. R. 59. §. Lábon hajtott marhacsapatot útközben legeltetni nem szabad, etetése és itatása a községen kívül az elüljáróság által kijelölendő helyen eszközözendő.

g) az állatok szállítására használt vasúti kocsik, hajók, rakodó hidak és kompok minden szállítás után fertőtlenítendőek.

Állatok betegségének és elhullásának feljelentése iránti kötelezettség.

23. §.

A házi állatok birtokosai, pásztorok, gyepmesterek, mézárosok, vágatási biztosok és mindazok, kik házi állatok gondozásával vannak megbizva, kötelesek a birtokukban, illetőleg a gondozásuk alatt álló állatoknak belső megbetegülését vagy azok elhullását a községnek azonnal bejelenteni, mely utóbbinak kötelessége az esetet az állat-, esetleg a községi vagy körorvosnak és az elsőfokú hatóságnak, a szükséges intézkedés végett, bejelenteni. Házi állatok birtokosait a bejelentéssel járó hivatalos vizsgálat költségei nem terhelik.

Azon állatbirtokosok, kik állatjaik számára állatorvost tartanak, avagy állatjaikra állatorvos által felügyeltetnek, ezen kötelesség alól mentesek; tartoznak azonban gondoskodni arról, hogy minden ragadós betegség esete, vagy ily betegségben történt elhullás a községnek azonnal bejelentessék. Állatorvosok szintén csak a ragadós betegség eseteit kötelesek bejelenteni.

Addig is, míg a hatóság a betegség megállapítása és a szükséges óvintézkedések foganatosítása iránt intézkedik, a község a beteg állatnak szigorú elkülönítéséről és a netáni ragadós betegség elhurczolásának megakadályozásáról gondoskodik.

Ragadós állatbetegségek és járványok.^{1 2}

24. §.

A jelen törvényben ragadós betegségekre vagy járványokra nézve meghatározott intézkedések a következő ragadós betegségeknél alkalmazandók:

- a) a keleti marhavész;
- b) a lépfene (anthrax);
- c) a veszettség;
- d) a lovak, szamarak és öszvérek takonykórja, illetőleg bőrférge;
- e) a szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések ragadós száj- és körömfájása;
- f) a szarvasmarhák ragadós tüdőlobja (ragadós tüdővész);
- g) a juhhimlő;
- h) a lovak tenyészbenasága, továbbá a lovak és szarvasmarhák ivarszervein keletkező hólyagos kiütések;
- i) a lovak, szamarak, öszvérek és juhok rühe;
- j) a sertés-orbáncz.

Járványok elleni óv- és elfojtó intézkedések.

29. §.

Ragadós betegségben lévő, annak gyanújában vagy fertőzés gyanújában álló állatok elkülönítendőek, őrizet és megfigyelés alá veendőek.

¹ A járvány betegségek közé tartoznak még:

k) a sertésvész,

l) a bivalyvész.

² Lásd a baromfiak fertőző betegségei, és a barmfikolera elleni védekezés tárgyában kiadott 1894: 37.340., illetve 1903. évi 30.200 számú földművelésügyi ministeri rendeletet.

Az elkülönítés alá helyezett állatok birtokosa köteles arról is gondoskodni, hogy az állat az elkülönítés tartama alatt a részére kijelölt helyet el ne hagyja és más állattal való érintkezéstől megóvassék.

30. §.

Ragadós betegségben lévő, annak gyanujában vagy fertőzés gyanujában álló állatok és nyers terményeik, nemkülönben oly tárgyak használata, értékesítése és forgalma, melyek ilyen állatokkal érintkezésbe jöttek, vagy melyek a ragadós betegség elhurczolására alkalmasak, korlátozandó.

A ragadós betegség iránt fogékony, vagy oly állatok forgalma, melyek a betegség elhurczolására alkalmasak, szintén korlátozandó.

31. §.

Ragadós betegség kitörésekor, vagy ily betegség gyanúja esetében a község területén a különböző istállókból való állatok közös legeltetése bizonyos legelőknél, továbbá közös használatra szánt kútak, itatók és usztatók használata és a beteg vagy gyanús állatoknak nyilvános vagy közös utakon való forgalma, nemkülönben a kutyáknak kóborlása tilos.

Zár alá helyezés.

32. §.

Ragadós betegségben lévő, annak gyanujában vagy fertőzés gyanujában álló állatok istállója elzárandó, szintűg eltiltandó az illető udvarokon, községekben, legelőn vagy határon a forgalom oly állatokkal vagy tárgyakkal, melyek a betegség elhurczolására alkalmasak.

Járványlepte udvarokban vagy istállóknál az állatok

gondozásával megbizottakon kívül másnak tartózkodni tilos.

Az istállónak, vagy az állat másféle helyének, az udvarnak vagy legelőnek elrendelt elzárása a birtokost mindazon intézkedések foganatosítására kötelezi, melyek az elzárás sikere érdekében elrendelteknek.

Bunkózás.

33. §.

Ha oly állatok, melyeknek forgalmi vagy használati korlátozása vagy elzárása mondatott ki, eltiltott használaton, vagy a részükre rendelt helyen kívül, vagy pedig oly helyeken, melyekbe lépniök eltiltatott, éretnek, haladéktalan leölésüket a hatóság — a mennyiben ezt a betegség korlátozása céljából szükségesnek tartja — elrendeli.

Határzár.

42. §.

Ha a marhavész a szomszéd országban nagyobb mérvben terjed, vagy az ország határához aggasztó módon közeledik, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ a határnak a vészes ország vagy vidék irányában teljes elzárását rendeli el.

Törzskönyvezés.

48. §.

Romániával szemben 35 kilométer távolságra benyuló területen, a szarvasmarha ellenőrzése céljából, minden községben — a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

minister¹ által kiadandó utasítás szerint — rendes törzskönyv fog vezetetni.

Különös szabályok egyes ragadós betegségeknel.

A) A lépfene (anthrax).

61. §.

Lépfenében beteg, vagy ezen betegség gyanújában álló állat husának, tejének vagy bármely más termékének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

62. §.

Lépfenében beteg, vagy ezen betegség gyanújában álló állatokon véres műtéteket csak állatorvos végezhet, ily állatok hullájának bonczolása csak állatorvos jelenlétében szabad.

B) A veszettség.

68. §.

Ha veszett, vagy veszettség gyanújában álló kutya (vagy más állat) kóborol, a hatóság tartozik a szomszéd községeket erről értesíteni, és a kutya (vagy más állat) kiirtásáról intézkedni.²

Ily esetben elrendelendő, hogy a községben valamennyi kutya megkötve tartassék, vagy pedig biztos szájkosárral pórázon vezetessék; a szabadon járó kutya kiirtandó.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² Honvédelmi minister 1888. évi 6846/XVI. sz. rendelete értelmében a csendőrség minden alkalommal, midőn állampolgárok élete veszélyeztetve van, vagy egy pillanatnyi veszély elhárítandó, a veszett eb ellen fegyverét bárhol használni köteles.

70. §.

Veszett, vagy veszettség gyanújában álló állat húsának, tejének, vagy bármely más terményének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

71. §.

Veszett, vagy veszettség gyanújában álló állatokon gyógyítási kísérleteket, vagy véres műtéteket csak a hatóság engedélyével szabad végezni; ily állatok bonczolása csak állatorvos, vagy más orvos által szabad.

C) A takonykór, illetőleg bőrféreg.

73. §.

Mihelyt valamely állaton a takonykór, illetve a bőrféreg megállapított, leölését és hullájának szőrüstül-bőröstül való kiirtását a hatóság elrendelni tartozik.

75. §.

Takonykóros állat bármely terményének forgalomba hozatala vagy felhasználása tilos.

77. §.

Takonykóros, vagy ezen betegség gyanújában álló állaton véres műtétet csak állatorvos végezhet, hullájának bonczolása csak állatorvos jelenlétében történhetik.

D) A ragadós száj- és körömfájás.

79. §.

Száj- és körömfájásban beteg állat húsát forgalomba hozni vagy fölhasználni csak hatósági állatorvos meghallgatása után és hatósági engedély mellett szabad.

Ily állatok bőrét csak fertőtlenítés mellett szabad forgalomba hozni és felhasználni.

Ellenben ily állatok tejét forgalomba hozni vagy felhasználni tilos.

E) A ragadós tüdőlob (ragadós tüdővész.)

84. §.

Ragadós tüdőlobban beteg állat teje csak forralva használható; husa fogyasztásra csak hatósági állatorvos véleménye alapján engedhető meg.

A fogyasztásra alkalmatlannak talált testrészek és a tüdők kiirtandók.

Ragadós tüdőlobban beteg állat bőre és szarvai, szabályszerű fertőtlenítés mellett, forgalomba hozhatók és felhasználhatók.

86. §.

A ragadós tüdőlob beoltása csak hatósági engedéllyel, állatorvos által történhetik. Az oltást a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ rendelettel szabályozza.

Oltott állatok a gyanus állatokkal egyenlő ellenőrzés alá esnek.

F) A juhhimlő.

89. §.

Himlőbeteg juhok húsát és tejét forgalomba hozni vagy fölhasználni tilos.

Ily juhok bőre csak szabályszerű fertőtlenítés mellett hozható forgalomba és használható fel.

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

G) Tenyészbénaság és az ivarszerveken keletkező hólyagos kiütés.¹

91. §.

Tenyészbéna lovakat fedeztetésre bocsátani nem szabad.

95. §.

Az ivarszerveken hólyagos kiütéssel biró lovak és szarvasmarhák betegségük tartamára a tenyésztéstől eltiltandók.

H) A rühkór.

99. §.

Rühes állatok bőre csak kellő fertőtlenítés mellett hozható forgalomba; timártelepekre feldolgozásra ily bőrök fertőtlenítés nélkül is közvetlenül vihetők.

Rühes juhok gyapja csak zárt zsákokban hozható forgalomba.

I) A sertésorbáncz.

102. §.

Sertésorbánczban beteg állat husát és zsirját táplálékul forgalomba hozni és fölhasználni tilos.

Mennyiben és mily föltételek mellett lehet az ipari czélokra felhasználni: azt a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi minister² rendeletben állapítja meg.

¹ Kihágást követ el és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntendő az, a ki köztenyésztési célra használni szánt apaállatját vizsgálat végett a kitűzött határidőben elfogadható ok nélkül elő nem vezeti. (Földmivélésügyi minister 1897. július 29. 41.730. sz. rendelete.) Az 1894 : XII. t.-cz. végrehajtása tárgyában 1894. évi 48.000. sz. alatt kiadott földmivélésügyi ministeri rendelet 24. §. 3. pontja értelmében: „A köztenyésztésre szánt apaállatok évenként a járási mezőgazdasági bizottság által megvizsgálandók, az alkalmassak tenyészigazolvánnyal ellátandók, az alkalmatlanok pedig a tenyésztésből kizárandók.“

² Jelenleg a földmivélésügyi minister.

103. §.

Az orbáncz beoltása csak hatósági engedéllyel és állatorvos által történhetik.

A beoltott állatok a beteg állatokkal egyenlő ellenőrzés alá esnek.^{1 2}

Állatorvosi gyakorlat és gyógyszerészet.³

123. §.

A jelen törvény szerint állatorvosi gyakorlatra nem jogosított egyéneknek üzletszerűen állatorvosi teendőket végezni tilos.

¹ *Sertésvész.* Sertésvésszel fertőzött községekből sertéseket hatóság engedelmé nélkül elszállítani nem szabad. A sertésvésszel (sertéskolerával) fertőzött területekről történő sertésszállításoknál a következő szabályok irányadók:

Az elzárt (fertőzött) állásokból, udvarokból, majorokból, pusztáról, sertések csak az I-ső fokú hatóság engedélye mellett, és pedig a beteg vagy beteggyanus sertések csakis a község határán belül való azonnali levágás céljából, kizárólag szekereken, illetőleg vasuton vihetők ki.

Elzárt (fertőzött) szállásokból, udvarokból, majorokból, pusztáról származó és az illetékes hatósági állatorvos által előzetesen megvizsgált s egészségesnek talált sertések azonnali levágásra; el nem zárt (vésztmentes) szállásokból, udvarokból, majorokból, pusztáról származó és állami, vármegyei, városi, községi vagy körállatorvos által előzetesen megvizsgált s egészségesnek talált sertések pedig 5 nap alatt leendő levágás vagy továbbtartás céljából, kizárólag szekereken vagy vasuton, a hatóság engedélyével más községbe is elszállíthatók, illetőleg az elzárt (fertőzött) szállásokból, udvarokból, majorokból, pusztáról származó egészséges sertések más községbe csakis közvágóhidra vagy hentések saját ipartelepére szállíthatók el s ott állatorvosi vagy orvosi oklevéllel bíró vágatási biztos jelenlétében azonnal vágandók. A más községbe továbbtartás céljából szállított sertések a rendeltetési helyen, harmincz napig elkülönítve, állatorvosi megfigyelés alá tartandók.

Az elszállítandó sertéseket a származási helyről a község határán kívül fekvő vasuti felrakóhoz, úgy a vasuti lerakótól a rendeltetési helyre is csak fertőzött területek érintése nélkül szabad lábon hajtani, különben azok szekereken szállítandók. A sertések marhalevelei „*Sertésvésszel fertőzött községből*“ jelzéssel látandók el s a marhalevelek a sertések megérkezése után a rendeltetési hely községi elüljáróságának megőrzése végett azonnal átadandók. (Földmívelésügyi minister 1898. február 8-án 9300. sz. a. kiadott rendelet 8. §-a.

Állategészségügyi szolgálat.

Eljáró hatóságok.

125. §.

Az állategészségügyi szolgálatra, felügyeletre és a kártalanításokra vonatkozó ügyekben a következő hatóságok járnak el:

Elsőfokúlag:

a) nagy- és kisközségekben a főszolgabíró (illetőleg helyettese);

b) rendezett tanácsú városokban a polgármester vagy a tanács által e célra kijelölt helyettes;

c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőri (kapitányi) hivatal, illetőleg annak e célra kijelölt tagja vagy tagjai;

d) Budapesten a kerületi elüljáró;

e) Fiumében a rendőrfőnök;

f) a magyar-horvát tengerparton a tengeren érkező állatok, állati termények és tengeri hajók tekintetében a révkapitány;

Másodfokúlag:

az a), b) alatti községek és városokra nézve az al-

² *Bivalyvész* fellépténél általában ugyanazon szabályok irányadók, a melyek a lépfenére érvényben vannak. (Földmivvelésügyi minister 1891. évi 63 832. sz. rendelete.)

³ A ki a m. kir. földmivvelésügyi és belügyministerek engedelmével:
a) állati betegségek ellen óvó, vagy gyógyítási célokra szolgáló s alkalmazásra meg nem engedett új (titkos összetételű vagy elkészített összetett) gyógyszert más tulajdonát képező állatra üzletszerűen alkalmaz vagy alkalmaztat, ad vagy elad, raktáron tart vagy hirdetés útján használatra ajánl;

b) szakszerű képesítés nélkül állati betegségek ellen alkalmazásra meg nem engedett gyógymódot más tulajdonát képező állatra üzletszerűen alkalmaz vagy alkalmaztat: kihágást követ el. A m. kir. földmivvelésügyi minister 1896. évi 52.881. sz. rendelete.)

ispán (illetőleg helyettese), a *c*), *d*) és *e*) alatti városokra nézve a városi tanács, a magyar-horvát tengerpartra nézve a tengeren érkező állatok, állati termények és tengeri hajók tekintetében a m. kir. tengerészeti hatóság.

Harmadfokúlag:

a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister.¹

Büntetések meghatározása.

146. §.

A ki a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár vagy egyéb felügyeleti szabályokat megsérti: vétség miatt három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

Ha a szabályok ezen megsértése következtében valamely marha a ragályos vészbe esett: az, a ki a szabályokat tudva megsértette, egy évig terjedhető fogházzal és ezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

A kísérlet is büntetendő (1878: V. t.-cz. 446. §-a).

147. §.

Azon állatorvos, a ki sürgős esetekben a hivatásával járó szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalsztja: ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha pedig állami, törvényhatósági vagy községi hivatalos alkalmazásban levő állatorvos ezen hivatalos alkalmazásával egybekötött állatorvosi szolgálatot alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalsztja: kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (1879: XL. t.-cz. 97. §-a).

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

148. §.

Egy hónapig terjedhető elzárással és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő azon állami, törvényhatósági, vagy községi hivatalos alkalmazásban levő állatorvos, a ki marhavész idején, habár lemondás folytán, de ennek szabályos elfogadása előtt, hivatalos állását elhagyja, vagy az ezzel egybekötött szolgálat teljesítését alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja (1879: XL. t.-cz. 93. §-a).

149. §.

A ki a felügyelete alatt levő állaton a veszettség vagy más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegség jelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti vagy másként ártalmatlanná nem teszi, egyszerűen pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz: háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (1879: XL. t.-cz. 102. §-a).

150. §.

A ki beteg állatokról az emberek egészségére háramolható veszélyek kikerülése végett kiadott valamely rendeletet vagy szabályrendeletet más, mint a 149. §-ban körülírt esetben szegi meg: száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő (1879: XL. t.-cz. 103. §.)

151. §.

Egy hónapig terjedhető elzárással és száz forint pénzbüntetéssel büntetendő:

1. a ki az élelemre levágandó marhák vagy más állatok megvizsgálására s az ezekkel való bánásmódra vonatkozó egészségügyi szabályokat megszegi;

2. a ki olyan marhát vagy állatot, melyet a fennálló szabály szerint csak a közvágóhidon szabad levágni, máshol vágat vagy vág le; vagy

3. a ki olyan helyeken, a hol közvágóhid nincsen, a marhák vagy más állatok levágása iránt kiadott rendeletet vagy szabályt megszegi s az ekként levágott marha vagy állat húsát emberi élelemre árulja, adja vagy használja;

4. a ki elhullott vagy levágott beteg marha vagy állat húsát, e körülményt tudva emberi eledelre használja vagy e célra másoknak adja.

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés kiállításától két év nem mult el, a büntetés két hónapig terjedhető elzárásig és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetésig emelhető (1879 : XL. t.-cz. 104. §-a).

152. §.

Kihágást követ el és háromszáz forint erejéig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) a ki állatokat vagy nyers terményeket a jelen törvény 5., 6., 41., 43., 44., 45., 46., 49., 50. és 51. §-aiban megjelölt belépési állomások kikerülésével, vagy korlátozások figyelembe tartása nélkül hoz be;

b) a ki a marhavész alkalmából a hatóság által az 52—56. §-ok alapján elrendelt intézkedések ellen vét.¹

153. §.

Kihágást követ el és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) azon vásártulajdonos avagy bérlő, a ki a 11. §-ban megkövetelt állategészségügyi rendtartást nem alkalmazza;

¹ Lásd 1878 : V. t.-cz. (btkv.) 446. §-át.

- b) a ki a 20. §-ban előirt intézkedéseket az állatok vasuti és hajószállításnál nem tartja meg;
- c) a ki a 29. és 30. §-ok alapján elrendelt elkülönítés kellően nem hajtja végre;
- d) a ki a 34., 61., 70., 75., 79., 84., 89., 99. és 102. §-ok ellenére beteg állatok húsát, tejét és nyers terményét forgalomba hozza vagy fölhasználja;¹
- e) a ki a 123. §. intézkedései ellenére állatokat gyógykezel.

154. §.

Kihágást követ el és egyszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

- a) a ki a 8. §. ellenére állatokat marhalevél nélkül elád, megvesz vagy szállit;
- b) az a mézárós, marhakereskedő vagy marhahizlaló, a ki a 12. és 13. §-okban kivántaknak nem felel meg;
- c) a ki a 14. §. rendeleteinek ellenére állatot vágóhidon kívül és állategészségügyi vizsgálat nélkül vág vagy szúr le;
- d) az a pásztor, a ki a 15. §. ellenére állatot fogad nyájába;
- e) a ki a 17. §. ellenére marhát legelőre hajt;
- f) a ki a 18. §. ellenére állatokat arra ki nem jelölt utakon hajt;
- g) a ki a 23. §. ellenére az állatok olynemű megbetegedését nem jelenti be, mely betegség az emberekre vagy az állatokra nem veszélyes;
- h) a ki a 31., 32. és 33. §-ok alapján elrendelt korlátozásokat szegi meg;

¹ A ki a sertésvész gyanuja alatt álló sertést állatorvosi vizsgálat nélkül leszurat és annak húsát felfüstölteti, az ezen pontba ütköző kihágást követi el.

i) a ki a 68. §. alapján kiadott rendelet ellenére kutyáját megkötve nem tartja ;

j) a ki a 62., 71., 77., 86. és 103. §-ok ellenére beteg állatokat gyógyít, beolt, rajtuk műtétet végez, illetőleg hullájukat bonczolja ;

k) a ki a 61. és 95. §-ok ellenére lovat vagy szarvasmarhát tenyésztésre alkalmaztat ;

l) a ki a 48. §. ellenére marháját a törzskönyvvezetőnek be nem jelenti.

157. §.

A kihágásokról szóló büntető-törvény (1879 : XL. t.-cz.) általános határozatai — a mennyiben jelen törvény világosan eltérő rendelkezést nem tartalmaz — az ezen törvény szerint kihágásoknak minősített cselekmények és mulasztások megítélésénél is irányadók.

158. §.

A 146—151. §-okban említett vétség és kihágások eseteiben az eddig is illetékes hatóságok, a többi szakaszokban említett kihágások eseteiben a 125. §-ban felsorolt hatóságok járnak el.

77. Az 1888. évi XIV. törvénycikkkel becikkelyezett magyar-román határegyezmény alapján a m. kir. belügyminister által, a honvédelmi-, igazság-, pénz-, földmivelés- és kereskedelemügyi ministerekkel egyetértőleg, az 50.431/1891. B. M. sz. a. kiadott határőrizeti utasítás szerint.

34. §.

A személyforgalom ellenőrzésével megbizott m. kir. belépő állomások ezen teendőket a jelen utasítás határozatai értelmében kötelesek ellátni ; az e célra szükséges nyomtatványokat a m. kir. belügyministeriumtól nyerik.

35. §.

A csendőrség köteles arra ügyelni, hogy oly helyeken, hol a m. kir. belépő állomás a határszéltől távolabb befelé esik, a Romániából behozott állatok és állati nyerstermények csak az e célra kijelölt utakon hajtassanak, illetve szállíttassanak; az ezen utakon kívül talált ily állatok és állati nyerstermények az 1888: VII. t.-cz. végrehajtása tárgyában 1889. évi 40.000 szám alatt kibocsátott rendelet 311. §-a értelmében letartóztatandók, illetőleg lefoglalandók és a legközelebbi m. kir. belépő állomásnak átadandók;

kivéve:

a) ha a szállító vagy hajtó valamelyik m. kir. belépő állomás által kiállított és még érvényes igazolvánnyal bizonyítja, hogy az abban leírt állataival más úton is közlekedhetik román területre és vissza;

b) ha az állataira vonatkozó marhalevélnék, illetve az állati nyersterményeire vonatkozó származási bizonyítványnak hátlapján a m. kir. belépő állomás szakértője igazolta, hogy az állatok, illetve az állati nyerstermények vizsgálatát állategészségrendőri szempontból fogatosította;

c) ha a szállító vagy hajtó a határrendezés folytán kettészelt birtoktesten találtatván, a jelen utasítás 7-ik §-ában meghatározott igazolványt tudja felmutatni.

36. §.

A csendőrség az állategészségügyi kihágások vagy ezek alapos gyanujának kiderítése iránt a m. kir. belépő állomásoktól vett megkereséseknek lehetőleg megfelelni és eljárása eredményéről a megkereső állomást értesíteni tartozik.

78. A forgalomba hozott kisebb élő állatokkal való bándsmód szabályozása tárgyában a földművelésügyi m. kir. minister által 1892. május hó 21-én 31.060. sz. a. kiadott körrendelet.¹

1. §.

Kettőnél több borjút, juhot, bányát, kecskét, malacot s a kisebb szárnyas állatok közül négy párnál többet összekötött lábakkal akár köz-, akár magánfogyasztás, illetőleg használat céljából szállítani vagy vinni és mindezen állatokat, tekintet nélkül a mennyiségre, ily állapotban bárminő célra is tartani tilos.

A marhavásárra vitt borjúk és bányók lábai azonban azon idő alatt, míg a vásár tart s a mérlegelés eszközöltetik, legalább 5 cm. szélességű hevederrel összeköthetők, mely állapotban az állatok mindenkor szalmára fektetendők.

Libák, pulykák s nagyobb szárnyas állatok összekötött lábakkal egyáltalán nem szállíthatók, s azok házalás esetében csakis hónalj alatt vihetők.

Halakat keresztülfűzve szállítani, vinni vagy tartani tilos.

2. §.

Az 1. pontban meghatározott mennyiségen felül borjúk, juhok, bányók, kecskék, malacok csakis fedett s oly kocsikban szállíthatók, hogy az állatok a kocsikban állhassanak.

E célból a kocsinak szilárd fenékkal kell birnia és sem ezen, sem a kocsi oldalainak alsó részén nyílásnak vagy hézagoknak lenni nem szabad. Az oldalak felső részén $\frac{2}{3}$ rész szélességben a deszkák, illetőleg léczek közt tág hézagok hagyandók, hogy az állatot kívülről látni lehessen és a kocsit levegő járhasa át.

3. §.

Bárminemű szárnyas állatok az 1. §-ban meghatározott mennyiségen felül csak ketreczes vagy fonott kocsikon, illetőleg ketreczekben vagy kosarakban szállíthatók.

E ketreczeknek úgy kell készitve lenniök, hogy az állatok kívülről jól láthatók és megkülönböztethetők legyenek.

¹ Lásd a kihágásokról szóló 1879: XL. t. cz. 86. §-át.

4. §.

Az állatok megfelelő etetéséről és itatásáról az eladó vagy szállító, illetőleg tulajdonos gondoskodni tartozik.

5. §.

Ezen rendelet határozmányába ütköző cselekményeket és mulasztásokat az 1879. évi XL. t.-cz.¹ alapján ezennel kihágásnak minősitem, mely kihágások elkövetői — a mennyiben cselekményük, illetőleg mulasztásuk más fennálló törvények szigorúbb határozmányai alá nem esnek — 20 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

79. A baromfiak fertőző betegsége ellen való védekezés tárgyában a földmivelésügyi minster által 1894. október 12-én 37.340. sz. a. kiadott rendelete.

1. §.

Minden gazda köteles, ha udvarában 2—3 nap alatt több baromfi betegedett meg vagy hullott el, ezt a község elüljáróságának azonnal bejelenteni.

Az elüljáróság a betegedések vagy elhullások okát állatorvos közbejöttével megállapítva, fertőző betegség esetén a baromfi-állományt zár alá helyezi.

2. §.

Ha valamely községnek különböző részeiben és több egymástól távol fekvő udvarában lép fel ugyanazon időben fertőző betegség, az járványnak tekintendő és az elüljáróság haladéktalanul tartozik erről az I. fokú hatóságot (szolgabíróság) értesíteni, a község összes baromfi-állományát zár alá helyezni és gondoskodni arról, hogy sem élő, sem levágott, de tisztítatlan állapotban levő baromfiak más községekbe, vásárookra vagy piacokra ne vitethessenek mindaddig, a míg a zár fel nem oldatik.

3 §.

A járvány megszűntnek akkor tekinthető s a zár akkor oldható fel, ha az utolsó elhullás, illetve betegedés után már 8 nap

¹ Kihágásokról szóló büntetőtörvény.

eltelt. A zár feloldását megelőzőleg minden fertőzött udvar, ól és ketrecz kitisztítandó és fertőztelenítendő. Az elhullott baromfiak hullái és ürelékeik pedig legalább $\frac{1}{2}$ méter mélyen elásandók.

Az elhullott baromfiaknak a trágyadombra, udvarra vagy bár-
hova való kivetése szigoruan tilos.

4. §.

A szabályrendelet be nem tartása kihágást képez és az 1879 :
XL. t.-cz. 16. §. a) alapján büntetettik.

*80. A baromfikolera ellen való védekezés tárgyában a földművelésügyi
minister által 1903. márczius hó 29-én 30.200 sz. alatt kiadott
rendelete.*

1. §.

Élő baromfi a vámkülföldről csak a kijelölt magyar kir.
belépőállomásokon keresztül jöhet az országba behozatalra vagy
átvitelre.

A m. kir. belépőállomásokon a baromfiszállítmányok állator-
vosi vizsgálat alá vétetniek s olyan szállítmányok, a melyekben
valamely ragadós betegségben szenvedő, vagy ilyen betegségben
elhullott baromfi találtatott, visszautasítandók. A visszautasításról a
m. kir. belépőállomás hozzám táviratilag jelenteni, a feladási hely
hatóságot táviratilag értesíteni s a szállítmányra vonatkozó közelebbi
adatokat és visszautasítás okát kimerítően feltüntető jegyzőkönyvet
hozzám felterjeszteni köteles.

2. §.

Mihelyt baromfi olyan tünetek között elhull, a melyek — a
jelen rendelethez mellékelt útmutatáshoz képest — a *baromfikolera*
jelenlétének gyanuját indokoltá teszik: az állatok birtokosa vagy
ennek megbizottja erről a községi előljárásnak haladéktalanul
jelentést tenni, úgyszintén a még teljesen egészségesnek látszó
állatokat a betegetől azonnal elkülöníteni tartozik.

A beteg állatokat istállóban (ólban) elzárva kell tartani.

Vészes udvarba baromfi be nem hozható és baromfikereskedő
be nem bocsátható.

Ha a vészes udvar területén vízfolyás vagy közhasználatban levő út vezet, az ilyen útszakasztól vagy vízfolyástól a baromfit távol kell tartani.

Abban az esetben, ha az állattulajdonosok a vészes udvar egész baromfiállományát leölik, a mely eljárás a betegség biztos elfojtására a legajánlatosabb, a további intézkedések már csak az udvar alapos kitisztítására és fertőtlenítésére szorítkoznak.

3. §.

A községi előljáróság minden egyes ilyen bejelentést a helyszínen azonnal megvizsgálni és saját tapasztalataival együtt az elsőfokú állategészségügyi hatósággal haladéktalanul tudatni, a 2. §-ban jelzett óvintézkedések betartását ellenőrizni és egy elhullott állatot, az elhullás okának megállapítása céljából, az elsőfokú hatósághoz sértetlenül és a netáni kiszivárgást vagy hulladékot át nem eresztő módon gondosan csomagolva beküldeni tartozik; azonban, ha a helységben a baromfikolera közvetlen megelőzőleg már megállapított, a hullabeküldés mellőzendő.

Különösen fontos esetekben az elsőfokú hatóság — a betegség megállapítása és egyuttal az állategészségrendőri óvintézkedések megfelelő kiegészítése, illetve az óvintézkedések foganatosításának ellenőrzése céljából — saját (állatorvosi) szakközegét a helyszíniére kiküldheti. Ilyen esetben a kiküldött szakközeg az eljárásról rövid jegyzőkönyvet vesz fel, mely a másodfokú hatósághoz haladéktalanul felterjesztendő.

4. §.

Mihelyt a baromfikolera megállapított, a községi előljáróság ezt az ott szokásos módon közhírré tenni, az elsőfokú hatóság pedig a 2. §-ban jelzett óvintézkedéseket továbbra fentartani és még a következőket elrendelni tartozik;

a) az udvart szembetűnő helyen alkalmazott és könnyen olvasható „Baromfikolera“ feliratú figyelmeztető táblával fertőzöttnek kell jelezni;

b) a fertőzött udvarból egészséges baromfi csak leölt állapotban és a hatósági állatorvos előzetes engedélyével, tojás pedig csak szódaoldattal való gondos lemosás után vihető ki;

c) az elhullott vagy leölt beteg állatokat összes testrészeikkel együtt azonnal és minden veszélyt kizáró módon meg kell semmisíteni ;

d) az ürüléket, eleségmaradékot és egyéb hulladékot naponta gondosan össze kell söpörni és — hacsak lehetséges — azonnal elégetni, vagy pedig mésztejjel összekeverve jól elzárt gödörben összegyűjteni.

5. §.

Ha a fertőzött udvarban az összes baromfi elhullott vagy leöletett, avagy ha az utolsó elhullási vagy gyógyulási esettől számitott nyolcz napon belül újabb megbetegedés elő nem fordult, erről a községi előljáróság jelentést tenni tartozik az elsőfokú hatósághoz, a mely a baromfiak által használt helyiségek fertőtlenítését, a mennyiben ez még nem történt volna meg, elrendelni tartozik, a minek foganatosítása után a betegség megszüntnek tekintendő.

6. §.

Ha a baromfi lábönhajtás vagy kocsinszállítás közben a baromfikolera jelenlétére utaló gyanus tünetek között elhull, a szállitmány vezetője a továbbszállítást lehetőleg mielőbb beszüntetni tartozik. Ilyen esetekben is teljes mértékben alkalmazni kell a 2—5. §-ok határozmányait, a fertőtlenítést pedig a szállítóeszköznek a baromfival érintkezésbe jutott részeire, valamint az egyéb tartályokra is ki kell terjeszteni.

7. §.

Az 1888. évi VII. t.-cz.-nek az állatszallító vasúti kocsik és hajók fertőtlenítéséről rendelkező 21. §-a és az ezen törvény végrehajtására kiadott 1888. évi 40.000. számú rendelet¹ 87—97. §-aiban megszabott teendők a baromfiszállításra használt vasúti kocsikra és hajókra is kiterjesztetnek.

8. §.

A másodfokú hatóság, az adott körülményekhez mért *különös indokok esetében*, a baromfikolera elhurczolásának kötelességszerű megakadályozása céljából, a törvényhatósági m. kir. állatorvos

¹ Lásd : Magy. Rend. Tára, 1888. évf., 1885. o.

javaslatára, egyes községek vagy az egész járás (rendezett tanácsú város) területére is elrendelheti, hogy a kereskedelmi forgalomba kerülő baromfi közutakon csakis olyan berendezésű szekereken, ketreczekben, kosarakban, vagy egyéb szállító eszközökben szállíthatassék, a melyekből ürüléknek vagy alomnak kihullása ki van zárva és melyeket minden egyes szállítás előtt kitisztítani és fertőtleníteni kell.

Ugyanilyen körülmények között és különös indokokból a másodfokú hatóság, a törvényhatósági m. kir. állatorvos javaslatára, a baromfikereskedők üzleti telepeinek állategészségrendőri ellenőrzését *fokozott* mértékben is elrendelheti és intézkedhetik az iránt is, hogy a baromfikereskedők élő áruikat csak olyan helyeken rakhassák ki eladásra és bocsáthassák szabadon, a mely helyekre honi baromfi nem kerül.

Egyébként — az 1900. évi XVII. t.-cz. 10-ik §-ának *r*) pontjához képest — a járási (városi) m. kir. állatorvos a baromfikereskedőkről névjegyzéket vezetni, telepeikre felügyelni és szállásait időnkint megvizsgálni tartozik; az 1901. évi december 30-án kelt 104,300. számú körrendeletemhez¹ képest pedig a tavaszi haszonállat-vizsgálat alkalmából az állatorvos az *általános vizsgálatot* a baromfiakra is kiterjeszteni és a baromfikereskedők telepeit okvetlenül megvizsgálni köteles s a baromfiak ragadós betegségei ellen a védekezés eljárás módozatait a lakossággal behatóan ismertetni tartozik.

9. §.

Abban az esetben, ha a baromfikolera a községben (városban) nagy mértékben fellépett, illetve különböző fekvésű számosabb udvarban (majorban, tanyán stb.) jelentkezik, a másodfokú hatóság, a törvényhatósági m. kir. állatorvos javaslatára, a zárlatot a védekezés eredményessége céljából és a tényleges szükséghez képest nemcsak a fertőzött udvarokkal szomszédos udvarokra, de a község (város) illető részeire sőt a község (város) egész területére is kiterjesztheti. Az ilyen intézkedésről, úgyszintén ennek hatályon kívül helyezéséről a másodfokú hatóság hozzám egyidejűleg távirati jelentést tenni köteles.

¹ Lásd: Magy. Rend. Tára, 1901. évf., 1170. o.

10. §.

A vámkülföldre való kivitelre szánt élő baromfiszállitmány a községi előljáró által kiállított igazolvánnyal látandó el arról, hogy az a község, a melyből az állatok kivitelre kerülnek, nyolcz nap óta mentes ragadós baromfi-betegségtől.

Ilyen baromfiszállitmány az ország határát csakis vasuton és csak a megfelelő állomások, vagy a m. kir. belépő állomások valamelyikén lépheti át, a hol a szállitmány állatorvosi ellenőrző vizsgálat alá vétetik; ennek a vizsgálatnak foganatosítását és a szállitmánynak vészmentességét a szállitmány igazolványán és fuvarlevelén hivatalosan igazolni kell; ennek megtörténte után a szállitmány továbbítható.

Ha pedig az ilyen szállitmányban ezen vizsgálat alkalmával ragadós baromfibetegség állapittatik meg, akkor a hullák (az ürülékekkel és a tollakkal s összes egyéb hulladékokkal együtt) ottan nyomban megégetendők, a többi állat pedig, a mennyiben a szállító 48 órán belül az állomáson vagy más fogyasztási piacon való értékesítés iránt nem intézkednék, ugyanazon vasuti kocsjában a feladási állomásra visszaküldendő s az esetről a vezetésem alatt álló ministerium állategészségügyi főosztálya, a feladó, a feladási állomás és a feladási helyre illetékes járási (városi) m. kir. állatorvos táviratilag értesítendő; a szállitmány kirakása és elkülönítve elhelyezése a járási (városi) m. kir. állatorvos jelenlétében történjék.

11. §.

A ki a jelen rendeletemet megsérti, — a mennyiben cselekménye vagy mulasztása a fennálló törvények súlya, illetőleg fegyelmi uton való megtorlás alá nem esik — az 1879. évi XL. t.-cz. 1-ső paragrafusa értelmében kihágást követ el, és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Utmutatás a baromfikoleráról (baromfityphoid) és az ellene való védekezés szabályairól.

I. A betegség jellege és elterjedése.

A baromfikolera igen könnyen átterjedő ragadós betegség, a mely a házi szárnyasokra, nevezetesen tyukokra, gyöngytyukokra,

libákra és kacsákra veszélyes és csaknem kivétel nélkül elhullással végződik. Az egészséges baromfiállományok befertőzésére a leggyakrabban az újonnan beállított beteg baromfival történik. Ezenkívül terjedhet ez a betegség az ugyanezen betegségben elhullott baromfi, valamint az élő vagy leölt beteg tyukok, libák, kacsák, stb. ürülékei, továbbá zsigerei, vére, tollai, nemkülönben tojásai és egyéb hulladékai által. Egészséges baromfi befertőzése bekövetkezhetik akkor is, ha az olyan utakon, legelőkön, patakokban vagy pocso-lyákon megfordul, a melyeket beteg szárnyasok előzőleg használtak.

II. A baromfikolera ismertető jelei.

A baromfiállomány befertőzését mindenképp előtt a hirtelen bekövetkező elhullások mutatják. Libák, tyukok és kacsák stb. nem ritkán a nélkül is elhullanak, hogy rajtuk feltűnőbb betegedési tüneteket lehetett volna észlelni. Alapos vizsgálat során azonban az első elhullási esetek bekövetkezésekor észrevehető, hogy néhány állat bágyadt és szomorú, tollazatukat felborzolva és szárnyaikat lelógatva tartják, nagy szomjúságot mutatnak, nem ritkán hánynak és hüzsös hasmenésben szenvednek. Ürülékük eleinte pépes és fehéressárga, később nyálkás, vizenyős és zöld.

III. Védekezés a betegség fellépése ellen.

A baromfikolera behurczolásának a következő elővigyázati szabályok alkalmazásával lehet elejét venni:

a) az idegen, főleg a külföldről behozott szárnyasok hozzá-szerzésének megelőzésével,

b) a háztartásban leölésre kerülő idegen baromfi hulladékai-nak a fertőzést kizáró módon való eltávolításával,

c) a baromfiaknak távortartásával olyan utaktól, legelőktől, patakoktól stb., a melyeket idegen baromfiak használnak,

d) baromfikereskedőknek az udvaroktól való távortartásával.

Ha idegen baromfi beszerzésére (pl. tenyésztési célra) el nem kerülhető, tanácsos azt 6—8 napon át elkülönített helyen elzárva tartani és a régi állomány közé csakis akkor bocsátani, ha a jelzett idő alatt semminemű betegedési tünetek nem mutatkoznak. Ez az elővigyázat annál is inkább ajánlatos, mert a már netán befertőzött állatok egyideig még egészségeseknek mutatkozhatnak.

Elővigyázati intézkedés gyanánt figyelembe jöhet még a védőójtás is.

IV. Intézkedések a baromfikolera kitörése alkalmával.

A megbetegedett baromfiak gyógyszerekkel való kezelése rendszerint eredménytelen és ez okból nem ajánlatos. Sokkal czélszerűbb a megbetegedett állatokat azonnal leölni és a fertőzést kizáró módon eltávolítani, mert gyógyulásuk csak egyes ritka esetben áll be.

Az egészségesnek látszó állatokat a betegektől és a beteg-gyanusaktól okvetlenül azonnal el kell különíteni és külön helyiségekben elhelyezni.

Az egészséges baromfi részére oly etető és itató edényeket kell használatra adni, a melyeket a beteg állatok nem használtak.

Az elhullott és a leölt beteg baromfit minden részével (a tollakkal is) együtt — a mennyiben az a fertőzést biztosan kizáró módon technikai (Kafildesinfektorban) feldolgozás útján nem értékesíthető — el kell égetni, vagy pedig a dögtéren olyan mélyen leásni, hogy a sűrű oltott mészszel leöntendő baromfihullákat legalább egy méter magas földréteg takarja. Nagyon veszélyes a baromfihullák eltakarítására a trágyagödröket vagy trágyadombokat használni, mert a baromfivész fertőző anyaga a trágyában hosszabb ideig megtartja a fertőzőképességét, minek folytán a betegség kitörésére nyújthat alkalmat.

Ha fertőzött udvarban az összes baromfi elhullott vagy leöletett (s ez a legajánlatosabb eljárás), avagy ha az utolsó elhullási, leölési vagy gyógyulási eset óta nyolcz nap letelt, mindazon helyiségeket, a melyekben a beteg baromfi elhelyezve volt, továbbá — amennyire csak lehetséges — mindazokat a tárgyakat is, a melyekkel a beteg baromfi érintkezésben volt, a fertőző anyagtól alaposan meg kell tisztítani.

Erre a célra legalkalmasabb a következő eljárás:

a) az ürülék, az eleségmaradványok és az összesöpört szemét elégetendő, vagy pedig oly módon, mint a vészben elhullott baromfi, elásandó (lásd a IV. pont harmadik bekezdését);

b) a padló, az ajtók, a falak, az ülőrudak, az etető és itató-edények forró szódaluggal (3 kilogramm mosósóda 100 liter vízre) alaposan megtisztítandók; rossz állapotban levő és csekély értékű fatárgyakat legczélszerűbb elégetni.

81. A külfölddel való állatforgalom szabályozása.

A) Ausztria.

(1899. nov. 8-án 111.902/V. b) sz. a. kelt belügyministeri rendelet.)

Az állatok, állati nyerstermények és ragályt fogó tárgyak Ausztria és Magyarország közötti kölcsönös forgalmának szabályozása tárgyában a földművelésügyi minister úr által folyó évi szeptember hó 23-án 75.500. szám alatt kiadott rendelet egy példányát azzal a felhívással küldöm le a parancsnokságnak, hogy az ezen rendeletben Ausztria és Magyarország között a lábönhajtás útján történő határszéli forgalom tekintetében megállapított, s úgy a Magyarországból Ausztriába, mint Ausztriából Magyarországra való lábönhajtás tekintetében érvényes és teljesen azonos szabályoknak pontos megtartását hatékonyan ellenőriztesse, illetőleg közegeit sürgősen utasítsa, hogy a határszéli forgalomban Ausztriából Magyarországra lábön áthajtott állatok marhaleveleit szemleútjaik alkalmával és bármely más alkalommal vegyék alapos vizsgálat alá.

A szóban levő rendelet határozmányai értelmében:

1. minden Ausztriából Magyarországra irányított ló, szarvasmarha, juh, kecske és sertés¹ szabályszerű marhalevéllel látandó el;
2. lóra vagy szarvasmarhára vonatkozó marhalevél csak egy állatról, juh, kecskére vagy sertésre vonatkozó marhalevél több állatról is szólhat;
3. a marhalevéelkezelőknek Magyarországra vagy ezen keresztül marhalevelet irányítani — kivéve, midőn az állatok bevitelére a földművelésügyi minister úr esetről-esetre ad engedélyt — csak abban az esetben szabad, ha az állatok származási helyén vagy az ezzel szomszédos községekben az elszállítást megelőző 40 nap óta sem keleti marhavész, sem más oly ragadós állati betegség nem uralkodott, melyre nézve a bejelentés kötelezettsége fennáll s a mely a szállítandó, illetve lábön áthajtandó állatfajra átragad;

4. az Ausztriából Magyarországra lábön áthajtandó állatok marhaleveleinek a következő egészségi bizonyítványt kell tartalmazniok:

„Dass das (die) beschriebene(n) Thier(e) beim Abtriebe gesund befunden wurde(n) und seit 40 Tagen weder am Herkunftstorte,

¹ Az 1900. évi XVII. t.-cz. 37. §-a szerint a szamár és az öszvér is.

noch in dessen Nachbargemeinden die Rinderpest oder eine für dass (die) beschriebene(n) Thier(e) gefährliche andere Seuche herrscht, wird hiemit bestätigt.“

5. Ily egészségi záradék érvényessége Ausztriával való állatforgalomban 8 (nyolcz) napig tart s az egészségi záradék érvényessége az erre hivatott állatorvos által foganatosítandó vizsgálat után a közuton való lábon hajtás esetében meghosszabbitható akkor ha 40 nap óta sem az illető községben, sem a szomszédos községekben az illető állatfajra ragadós betegség nem uralkodik.

Minden olyan esetben, midőn az illető csendőrségi közeg vizsgálatai alkalmával az Ausztriából lábon behajtott állatok marhaleveleit nem találná a fent említett szabályoknak teljesen megfelelőknek, erről az illetékes elsőfokú hatóságnak mindenkor azonnal jelentést tenni s egyuttal arról is gondoskodni tartozik, hogy a marhalevél nélkül vagy a fentiekhez képest hiányos marhalevéllel behajtott, illetőleg a beteg, vagy fertőzékenységű állatok addig fel-tartóztatva és kellő őrizet alatt tartva legyenek, a míg az illetékes elsőfokú hatóság (járási főszolgabíró, városi rendőrkapitány) a továbbiak iránt intézkedik.

Annak hangsúlyozása mellett, hogy fontos közgazdasági és állategészségügyi okokból kiváló súlylyal bír, miszerint az Ausztriával Magyarországra irányuló állatforgalom pontos és gondos ellenőrzés és megfigyelés alatt álljon, a parancsnokságot jelen rendeletemben foglaltak szigorú betartásának — jelesül közegei e téren kifejtendő működésének ellenőrzésére — külön is figyelmeztetni kívánom.

82. B) Bosznia és Hercegovina.

A cs. és kir. közös pénzügyminister úrral létesített megállapodások értelmében a megszállott tartományokból *érkező kérődzők*, úgymint szarvasmarha, juhok és kecskék részére az 1888. évi. VII. t.-cz. által is már biztosított szabad forgalom Magyarországon azon feltételhez van kötve, hogy ilyen állatokat a megszállott tartományok határán létesített valamely kilépő állomáson állatorvos megvizsgálja, egészségesnek találja és ezen körülményt a szállítmány marhaleveleinek hátlapján igazolja.

A megszabott tartományokból származó *lovak és sertések* sza-

bályszerű marhalevéllal szabadon kerülhetnek forgalomba Magyarországon, de az ezen tartományokon át érkező szerb származású sertések csak Kőbányára szállíthatók.

83. C) Horvát-Szlavonországok

(1896. évi december 23-án 80.300. szám alatt kiadott földmivelésügyi ministeri rendelet.)

Horvát-Szlavonországok járványmentes és általam külön tilalom vagy forgalmi korlátozás alá nem vett területeiről az egészséges és elszállítás előtt hatósági állatorvos által megvizsgált *szarvasmarháknak, juhoknak és kecskéknak kizárólag vasuton* való behozatala az általános állategészségrendőri szabályok megtartása mellett meg van engedve; a *sertéseknek* behozatala tekintetében pedig a következő szabályok irányadók:

a) Vásárokon vett, vagy szedett sertések csakis vasuton és csakis kizárólag levágás céljából hozhatók be.

b) A nyájban együtt nevelt vagy együtt hizlalt sertések további hizlás céljából is behozhatók vasuton azon feltétel mellett, ha az állatok származási helyének községi előljárósága a marhaleveleken igazolja, hogy a behozni szándékolt sertések tényleg együtt neveltettek vagy hizlaltattak, továbbá, hogy a sertések származási helyén sertésekre veszélyes semmiféle ragadós betegség nem uralkodik, végül hogy a sertések az illető községben már legalább 10 nap óta tartanak.

A sertésszállítmányok elszállítás előtt hatósági állatorvos által megvizsgálandók, s ezen körülmény, hogy a sertések a vizsgálat alkalmával egészségeseknek találtak, a marhalevéltre szintén reávezetendő.

c) Oly sertések, a melyeknek marhalevelei a fenti b) pontban meghatározott igazolásokat nem tartalmazzák: csakis kizárólag levágás céljából bocsáttatnak be.

d) Ha valamely sertés-szállítmányban a megérkezés alkalmával csak egy darabon is ragadós száj- és körömfájás vagy sertésvész állapotatnék meg, az egész szállítmány a származási helyre visszaküldendő.

e) A sertéseknek a Horvát-Szlavonországokkal közvetlenül határos fősolgabirói járások területére és az ily terület által körül-

vett törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városok területére lábon való áthajtása — az *a)*, *b)*, *c)* és *d)* pontokban foglaltak figyelembe vételével — azon esetben eszközölhető, ha az illető fél a behajtást és a behajtandó sertések számát, valamint származási és rendeltetési helyét az illetékes I. fokú hatóságnál előzetesen bejelenti. Az I. fokú hatóság bejelentésének a bejelentés megtörténtéről bizonyítványt állít ki, mely a behajtás közben igazolványul szolgál.

Megjegyzendő azonban, hogy a netalán külön tilalom vagy forgalmi korlátozás alá vett horvát-szlavonországi járások és városok területéről sertéseket ezen határszéli forgalomban sem szabad behozni.

f) *Kőbányára* és *Győrbe* horvát-szlavonországi sertések egyelőre nem szállíthatók.

84. D) R o m á n i a.¹

(Az 1888. október 15-én 40.000. F. I. K. sz. a. kelt végrehajtási rendelet.)

V. R. 315. §. Honi származású állatok az országos határig állategészségügyi szempontból ellenőrzés nélkül szabadon, de a vám- és közrendőri szabályok megtartásával közlekedhetnek mindaddig, míg Romániában uralkodó valamely állati ragadós betegség miatt a belföldi területen vont őrvonalon szigorúbb őrizet nem alkalmaztatik, mely esetben honi származású állatok az őrvonalon innen teljesen szabadon közlekedhetnek, a rajta túlhajtott állatok azonban nem bocsáttatnak vissza.

V. R. 316. §. Románia belsejébe elhajtott honi származású állatok visszatérésük esetén idegeneknek tekintendők, azaz ily szarvasmarha egyáltalán nem, egyéb állatok pedig csak szabályszerű marhalevél mellett, belépő-állomáson át és szakértő vizsgálat után bocsáttatnak be.

¹ Ezen országgal állategészségügyi egyezményünk nincsen, de az 1893. évi decz. hó 21-én megkötött s az 1894: XIV. törvényczikkbe iktatott kereskedelmi egyezményhez tartozó zárójegyzőkönyv II. és III. pontjaiban Románia némely állati nyers termények be- és átvitele iránt biztosítást nyert. Az erre vonatkozó határozatok az alább közölt végrehajtási rendeletben nyernek kifejezést; ugyanezen rendelet összefoglalja az 1888: t.-cz.-nek és az ennek végrehajtására kiadott rendeletnek a Romániából származó állatok bebocsátására vonatkozó s az ennek alapján életbeléptetett intézkedéseit is.

V. R. 317. § A határszél mentén román területen fekvő legelőkre hajtott honi származású szarvasmarha és egyéb állatok a belépő állomási szakközeg vizsgálata után visszabocsáttatnak azon esetben, ha ezen állatok kihajtásukkor szabályszerű marhalevéllal (a szarvasmarha törzskönyvi bélyeggel is) el voltak látva, a belépő-állomási állami állatorvos által számbavétek, nyilvántartási jegyzékébe bevezettek s marhaleveleik hátlapján a számbavétel igazolva van. Ily állatokról a belépő-állomás nyilvántartási jegyzéket vezet, melybe a folyószámon kívül a tulajdonos nevét s lakhelyét, az állatok fajtát, leírását s számát, a hajtás irányát, a marhalevél kiállításának helyét községi iktatókönyvi számát, a kihajtás és a visszahajtás napját írja le.

A számbavétel s előjegyzés kihajtáskor, és a vizsgálat visszahajtáskor belépő-állomáson kívül is történhetik, de ilyenkor a fél az állami állatorvosnak és a szolgának útiköltséget előre tartozik lefizetni az illető vámhivatalnál.

Szigorított határzár elrendelése esetén ilyen külföldön legelő állatok 48 óra alatt visszahajtandók, különben a szigorított határzár megszűnte után jöhetnek vissza.

V. R. 318. §. Mezei munkák végzése, fa- és szénahordás, itatás, etetés stb. végett rövid időre s időközönként a határ közelében fekvő román területre áthajtott szarvasmarha s egyéb állatok a vámügyi és közrendőri szabályok megtartásával szabadon közlekedhetnek, ha tulajdonosaik, illetve hajtóik az illető belépő-állomás által a 17. sz. minta szerint kiállított érvényes igazolványt tudnak fölmutatni.

Ezen igazolványok legfeljebb egy év tartamára állíthatók ki, s csak a rajtuk megjelölt állatokra és útirányra érvényesek és szigorított zár elrendelésével érvényüket veszítik.

V. R. 319. §. A csendőrség és pénzügyőrség köteles a határszéli állatforgalmat éber figyelemmel kísérni, az állategészségügyre vonatkozó minden fontosabb mozzanatot az illető belépő-állomással közölni, s ennek az állategészség-rendőri szolgálatra vonatkozó megkereséseit teljesíteni.

85. A földmivvelésügyi minister által 1894. évi junius hó 19-én
34.122. sz. a kibocsátott végrehajtási rendelet.

A Romániával kötött és az 1894: XIV-ik t.-cz.-be iktatott és folyó évi junius hó 14-én életbelépett kereskedelmi szerződés végrehajtása alkalmából állategészségügy-rendőri szempontból a következőket elrendelem:

1. §.

Szarvasmarháknak (borjúnak és bivalynak is) Romániából való behozatala vagy átvitele továbbra is tilos.

2. §.

Romániából származó egyéb állatok, állati nyerstermények és a ragályos terjesztésére alkalmas tárgyak behozatala az ország területére, a tölgyesi, csikgyimesi, soósmezői, ósánczi, felsőtömösi és brassói (illetve később a két utóbbi megszüntetésével egyidejűleg létesítendő predeáli), továbbá a törcsvári, vöröstoronyi vulkáni és orvosi belépő állomásokon keresztül van megengedve.

Romániai sertések és juhok behozatala tekintetében ugyanazon rendszabályok követendők, melyek szerbiai sertések¹ behozatalára nézve érvényben vannak.

Ehhez képest Romániából sertést és juhot (utóbbi állatfajt a legeltetés végett Romániába kihajtott, ugynevezett honi bárczás juhok kivételével, melyek tekintetében az eddigi eljárás és eddig fennállott szabályok továbbra is érvényben maradnak) csakis vasuton vagy hajón szabad behozni és azokat a határtól, illetve az illető belépő állomástól, útközben való további kirakodás vagy megállapodás nélkül, közvetlenül a rendeltetési helyig kell szállítani. Ez a rendeltetési hely Romániából behozott sertésekre nézve csak a budapest-kőbányai állami sertésveszteglő, juhokra nézve pedig (a honi bárczások kivételével) csakis a budapesti állatvásár lehet.

Az állatok bebocsátásához szükséges ezenfelül, hogy azok szabályszerű marhalevéllal legyenek ellátva; továbbá hitelesen

¹ Itt valószínűleg tévedésből kimaradt ez a két szó: „és juhok“, a mi a következő bekezdés tartalmából is kétségtelenül kitűnik.

igazolnya kell lenni annak, hogy állatok vészmentes vidékről (30 kilométernyi területet értve) származnak, hogy ott legalább 30 napig voltak és hogy vészmentes úton szállítottak.

Mindezek után szükséges végül, hogy a behozatalra szánt állatok gyanútlan egészségi állapota egészségi bizonyítvány és a belépő-állomáson eszközlendő szakértői vizsgálat által igazoltassék.

Az egy szállítmányhoz tartozó állatokra vonatkozó marhalevelek összefüzendők; a fűzősinór végei az illetékes belépőállomás pecsétjével lepecsételendők s a legfelül maradt marhalevél hátlapjára ezen záradékot kell vezetni:

.....szám.

.....darab ló, juh, sertés stb. megvizsgálatván és egészségesnek találtatván .....szállítható.

Kelt.....

(P. H.)

.....
(aláírás.)

Ezen záradékban megjelölendő az állatok neme; jelezni kell továbbá számjegyekben kiírva az állatok darabszámát és a marhalevek számát s végül föl kell tüntetni az állatok rendeltetési helyét, illetve azt a helyet, a hová azokat a belépőállomásról közvetlenül továbbítani kell. Ez a rendeltetési hely — miként fentebb jeleztetett — sertésekre nézve kizárólag Budapest-Kőbánya (állami sertésveszteglő), juhokra nézve pedig kizárólag a budapest marhavásár lehet, a hol a sertések és juhok nyolcz napi veszteglésnek vettetnek alá, mely megfigyelési idő kedvező eltöltése után az illető állatok az ország területén belül akadálytalanul szabad forgalomba bocsáthatók.

Az olyan állatszállítmányok, melyek közül a belépő-állomási állatorvos a vizsgálat alkalmával, habár csak egy darabot is, valamely ragadós betegségben szenvedőknek vagy ily betegség gyanújában állónak talál, úgyszintén mindazon állatok, melyek a beteg vagy gyanús állattal egy vonaton vagy hajón szállítottak, be nem bocsáthatók, hanem a belépő-állomás által visszautasítandók.

A tulajdonos kérelmére azonban a belépő-állomás megengedheti, hogy e kérdéses állatok azonnali levágás útján értékesíttessenek, feltéve, hogy a betegség természete ily intézkedést nem zár ki.

A belépő-állomás a visszaküldés indító okát a marhalevéltre feljegyezni s ezt aláírásával igazolni tartozik.

A belépő-állomás a visszaküldést és ennek indító okát hozám azonnal táviratilag bejelenti, továbbá ugyanerről, a vonatkozó marhalevél adatainak pontos közlése végett a román kormány megfelelő értesíthetése végett, 48 óra alatt részletes írásbeli jelentést is tesz.

3. §.

a) Élelmi konzerveknek légmentesen elzárt szelenczékben való behozatala és átvitele is meg van engedve.

b) Azonban a friss húsnak és a szárított füstölt vagy sózott húsnak *csak átvitele* van megengedve.

Ilyen szállítmányok is csak a belépő-állomásokon át és csak ólomzárral ellátott vasuti kocsikban közvetlenül vihetők az országon át, a közvetlen forgalomra szolgáló összes vasuti vonalakon, a következő feltételek mellett :

a) a vasuti kocsiknak akkép kell szerkesztve lenniök, hogy abban az esetben, ha átszállítás közben szüksége merülne fel a hűtőanyag megújításának, e célból a friss húst, szárított, füstölt vagy sózott húst tartalmazó szakaszokat ne kelljen megnyitni ;

b) igazolandó, hogy a bevitel a rendeltetési ország részéről meg van engedve.

Ezen körülményeket a belépő-állomás ellenőrzi, és a menyiben észrevétele nincs, a szállítmányt kísérő igazolvány hátlapjára a következő záradékot vezeti reá :

szám.

Láttam, a küldemény tovább szállítható.

Kelt

(H. P.)

aláírás.

Ha a mi területünkön ekként átszállított román származású hús (friss hus, szárított füstölt vagy sózott hús) a rendeltetési ország határán visszautasíthatnák, az ilyen visszautasított küldemény a helyszínén a feladó költségére hatóságilag megsemmisítendő, vagy a feladó kívánságára — ha utóbbi a szállítási költségeket előze-

tesen kifizeti, vagy ezek fedezésére elegendő biztosítékot helyeztetébe — a feladási állomásra visszashállítandó.

Ha feladási helyre ekként visszautasított küldemény a román határon vissza nem bocsáttatnék, e kérdéses egész szállitmány a belépő-állomás által a fél költségére megsemmisítendő.

4. §.

A gyári mosáson átment és kellően zsákolt gyapju, a zárt ládákban vagy hordókban elhelyezett száraz vagy sózott bél, az öntött faggyú, a forralt vagy alúdt tej és turó, a belépő-állomásokon keresztül, egészségügyi, illetve származási bizonyítvány nélkül be- és átvitelre bocsátandó.

5. §.

A nem gyárilag mosott, avagy mosatlan, de kellően zsákolt gyapju, száraz csont, szarv és köröm és a teljes száraz bőr, marha- és kecskeszőr és sörte a bevitelnél és az átvitelnél szintén csak a következő feltételek mellett bocsátható be:

a) Ezen küldeményekről a belépő-állomásnál bizonyítványt kell előmutatni, mely bizonyítvány igazolja azt, hogy az illető állati termékek oly vidékekről származnak, a mely 30 kilométernyi körületben minden ragadós állati betegségtől mentes.

A fentebb körülírt származási, illetve egészségügyi bizonyítványokra — a mennyiben a szállitmányok a megtartott vizsgálat alapján bebocsáthatóknak találtnak — a belépő-állomás vezetője a következő záradékot írja:

„Szabályszerű eljárás után a bevitel (átvitel) megengedettetett.“

Ezt a záradékot azután keltezi, aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

b) Ha azonban a bevitelre vagy átvitelre szánt száraz bőrök, csontok és szarvaknak a határon, a belépő-állomásnál való megvizsgálásánál a szállitmányban csak egy darab is nyers állapotban levőnek találtnak, az egész szállitmány visszautasítandó.

6. §.

Az állatokra vonatkozó marhalevél és az állati termékekre vonatkozó származási és egészségi bizonyítvány Románia részéről

hiteles magyar szövegű fordítással látandó el, mely fordításnak hitelességét hivatalos pecsét használására jogosított hatóságnak vagy személynek kell igazolni.

7. §.

A határszél mentén fekvő romániai legelőkre legeltetés vagy teletetés céljából hajtott honi származású állatok tekintetében — az 1888. évi 40.000. szám alatt kibocsátott végrehajtási utasítás 315—318. §-ában foglaltakon kívül — a következő eljárás foganatosítandó:

a) Az állatcsapatok tulajdonosai a határ átlépésekor, igazolás (megvizsgálás és hitelesítés) végett, fel fogják mutatni a legelőre hajtandó állatokról szóló jegyzéket, mely az állatok darabszámát és azoknak külső ismertető jegeit tartalmazza.

b) Az állatok visszahajtása csak azonosságuk megállapítása után van megengedve.

Ha azonban a legeltetés ideje alatt, akár az állatcsapatok egy részében, akár a legelőtől 20 kilométernél nem távolabbi helységben, akár azon út mentén, a melyen a visszahajtásnak a határállomásra történni kell, a kérdéses állatokon veszélyes ragadós betegség ütött ki, az állatok visszatérése meg fog tiltatni, kivéve a kényszerítő szükség eseteit (takarmányhiány, kedvezőtlen időjárás.)

Ezen utóbbi esetekben azon állatok visszatérése, melyek a ragadós betegségtől mentesek, csak akkor fog megengedtetni, midőn az óvintézkedések megtörténtek, melyekben az illetékes hatóságok a járvány elterjedésének meggátlására megállapodtak.

Azonban még a belépő-állomások elkerülésével is, de a fennálló vámügyi és közrendőri szabályok megtartása s az idézett végrehajtási utasítás 318. §-ában előirt igazolvány felmutatása mellett szabadon közlekedhetnek a határ mentén és a határon át azon igás marhák, melyeket magán a határszélen lakó földmivelők mezei munkájukhoz használnak, vagy lakhelyük változtatása következtében a határon át behoznak.

Ez a kedvezmény azonban csupán egy, a határ hosszában elterülő határmenti őv lakóira szorítkozik, mely őv a határtól számítva tiz (10) kilométernél messzebbre nem terjed.

86. A földmivelésügyi miniszternek a Romániából érkező állati nyerstermények származási bizonyítványaira az 1888: VII. t.-cz. végrehajtási rendelete 6. §-a által kívánt konzuli hitelesítés ügyében 1889. évi szeptember hó 15-én 35.342. sz. a. kiadott rendelete.

Tekintettel a román hatóságok által kiállított származás bizonyítványoknál megkívánt consuli hitelesítés megszerzésével járó nehézségekre, ezennel elrendelem, hogy a határszél mentén, román területen¹ legelő és a 1888: VII. t.-cz. végrehajtására kiadott rendelet 317. §-a értelmében nyilvántartott állatoktól származó nyerstermények bebocsátásánál az állomás a származási bizonyítványoknak consuli hitelesítéssel való ellátásától tekintsen el.

Midőn ily állatok között, vagy ezek legelőjének közelében ragadós betegség merül fel s erről tudomást szerez az állomás, a nyerstermények bebocsátásának föltételei iránt kérjen azonnal innen utasítást.

A magyar területről Romániába kivitt lovak marhaleveleire, az ezekkel történhető visszaélések meggátlása céljából a m. kir. pénzügyminiszter úrnak folyó évi május hó 17-én 29.129. sz. a. kelt rendelete értelmében, a Románia felé fekvő m. kir. vámhivatalok reávezetik a Romániába való kivitelt.

Ebből kifolyólag tudomásvétel, közzététel s alattas illető közegeinek megfelelő utasítása végett közlöm a közönséggel, hogy az említett vámhivatali záradékkal ellátott marhalevelek Magyarország területén csak akkor jöhetnek használatba, ha azok hátlapján valamely m. kir. belépő-állomás a reájok jegyzett lovaknak egészséges állapotban történt visszahozását igazolja: ezen igazolás nélkül ily marhalevelekkel forgalomba kerülő lovak az 1888: t.-cz. 155. §-a alapján, mint hamis bizonyítvánnyal ellátott állatok, letartóztatandók és elkobzandók.

¹ A földmivelésügyi miniszter 1890. évi szeptember hó 23-án 34.231. sz. alatt a kolozsvári m. kir. állategészségügyi felügyelőséghez intézett rendeletében kijelentette, hogy az ezen rendeletben foglalt kedvezmény a Románia belsejébe elhajtott állatoktól származó nyersterményekre nem vonatkozik.

87. A Romániával való határforgalom¹ kölcsönös szabályozására vonatkozik s állategészségügy-rendőri szempontból is kiváló fontossággal bír a Romániával, a határ rendezése iránt 1887. évi deczember hó 5-én létrejött s az 1888 : XIV. t.-czikkbe iktatott egyezmény, melynek ide vonatkozó XI. cikke következőleg hangzik :

„A megelőző cikkben tárgyalt fekvőségek² tulajdonosai, ezen fekvőségek használatát illetőleg a legszabadelvűbb elbánásban fognak részesítettetni, t. i. az ily fekvőségek birtokosai a szolgálatukban levőkkel és háznépükkel együtt jogosítvák fekvőségeiknek a határvonal által elválasztott egyik részről annak másik részére közlekedni, gazdasági eszközeikkel, marháikkal, szerszámaikkal stb. stb. oda-vissza szabadon járni-kelni, tekintet nélkül arra, hogy a birtok egyik részében a másik állam fenhatósága alá tartozik; szintűgy jogosítva vannak termésüket, marháikat, minden földtermesztvényeiket, nyers és feldolgozott állapotban, egyik birtokrészükről a másikkra akadálytalanul adó- és illetékmentesen átszállítani.

E kedvezmény azonban csak a határvonal által akkép elválasztot földterületek termesztvényeire terjed ki a nélkül, hogy az illető területek után az egyenes adó behajtását kizárná.

Az ezen kedvezményt élvezők egy — személyiségüket és foglalkozásukat kimutató — igazolványnyal tartoznak magukat ellátni, mely igazolványnak mindkét állam részéről láttamozottnak kell lennie, a melyet a határhatóságok kivánságára előmutatni tartoznak. Az igazolványért s annak láttamozásáért semmiféle díj sem fizetendő.

¹ A belföldi állatokkal való határszéli forgalom tekintetében érvényben állanak az 1888. VII. t.-cz. végrehajtására kiadott rendeletnek 311—319. §-ai.

² Ezen fekvőségek fogalmának meghatározását lásd az 50.431/1891 B. M. számú végrehajtási rendelet 7. §-ában.

88. Ezen egyezmény végrehajtására vonatkozólag a belügy-, honvédelmi, igazságügy-, pénzügy- és földmívelésügyi ministerek által 1891. évi július hó 1-én 50.431. B. M. sz. a. kibocsátott határőrizeti utasításnak ide vonatkozó határozatai a következők:

7. §.

A nemzetközi határegyezmény XI. cikke értelmében azon fekvőségek birtokosai, melyek egyik országból egészen vagy részben a másikba szakadtak át, jogosítva vannak a szolgálatukban levőkkel és háznépükkel együtt fekvőségeiknek a határvonal által elválasztott egyik részéről annak másik részére közlekedni, gazdasági eszközeikkel, marháikkal, szerszámaikkal stb. oda-vissza szabadon járni-kelni, tekintet nélkül arra, hogy a birtok részben az egyik, részben a másik állam fenhatósága alá tartozik; szintűgy jogosítva vannak termésüket, marháikat, minden földtermesztvényeiket nyers és feldolgozott állapotban egyik birtokrészükről a másikba akadálytalanul adó- és illetékmentesen átszállítani.

E kedvezmény azonban csak a határvonal által akkép elválasztott földterületek természetvényeire terjed ki, a nélkül, hogy az illető területek után az egyes adók behajtását kizárná.

Az ezen kedvezményt élvezők tartoznak magukat igazolvánnyal ellátni, melyet a $\frac{1}{2}$. alatt csatolt minta szerint Magyarorszában az illető vármegyei törvényhatóság első tisztviselője (alispán vagy törvényes helyettese), Romániában pedig az illető hatóság praefektje vagy helyettese állítanak ki.

A magyar vármegyei törvényhatóság első tisztviselője által kiállított igazolvány az illető román hatóság praefektje részéről, a román hatóság által kiállított igazolvány pedig az illető vármegyei törvényhatóság első tisztviselője részéről láttamozandó.

Az igazolványért és annak láttamozásáért semmiféle díj sem fizetendő.

Az igazolvány egy évre szól, de megújítható.

Az igazolvány a határhatóságok kívánságára előmutatandó.

Melléklet a határőrizeti utasítás 7. §-ához.

Igazolvány

Certifikat

pentru
a határszéli közlekedésre. — comunicarea la marginae frontariiei.

Az átkelő a treceorului	vezeték- és keresztnéve és polgári állása pronume, nume de botez și stare civila	
	lakhelye locuintia	
Az átkelés célja Scopul trecerei		
Az átkelő — ale trecătorului	születési éve Anul al nasterii	
	vallása religiunea	
	termete statura	
	arcza facia	
	szája gura	
	szeme ochii	
	orra nasul	
	haja perul	
különös ismertető jelei Sen ne deosebite de re- cunoscere		

Kelt

Dat.

(P. H.)
(L. S.)

vármegye alispánja.
vicecomitile comitatului.

Melléklet a határőrizeti utasítás 35. §. c) pontjához.

Igazolvány Certificat

pentru
a határszéli közlekedésre — comunicarea la marginea frontariei.

Folyó szám
Numerul curent

A tulajdonos neve és lakhelye
Numele și domiciliul proprietarului

A hajtó neve és lakhelye
Numele și domiciliul manatorului

Az állatok pontos leírása
Descrierea punctuala a animalelor

Az állatok mi célból és mely úton járhatnak
Spre ce scop și pre care drum pot umblá animalele

Az igazolvány mely napon veszti érvényét
In care dii și perde certificatul valabilitatea

Kelt
Dat.

(P. H.)
(L. S.)

állami állatorvos.
veterinarius de stat.

89. *A Romániából magyar területre átcsapott szarvasmarhával való elbánás tekintetében a volt földművelés-, ipar- és kereskedelmi minister 1884. évi 53.137. sz. a. kelt rendelete.*

A Romániából magyar területre átcsapott szarvasmarhával való mikénti elbánás iránt elrendelem, hogy azon esetre, midőn a romániai szarvasmarha, az ország határát véletlenül és az őrzőjáratok látára lépi át, az ilyen szarvasmarha, minden további eljárás vagy díjszedés nélkül, egyszerűen visszaterelendő; ellenben ha romániai szarvasmarhát kóborlás között fognak fel a határon vesztegőrök, pénzügyőrök vagy csendőrök, vagyis ha ezen határszéli közegek maguk nem látták, hogy a marha csak véletlenül tévedt át a határon és a szerint az is vélelmezhető, hogy az átcsempésztetni szándékolják, az ilyen marha mindenkor a legközelebbi vesztegintézetbe hajtandó egyrészt azért, hogy a veszteglési idő alatt egészségi állapota iránt meggyőződés szereztethessék, másrészt pedig azért, hogy jogos tulajdonosának átadathassék. Ez utóbbi esetben a tulajdonos marhájáért csupán a tartási költségeket fizetendi, veszteglési vagy egyéb díjak azonban tőle nem szedhetők. Megjegyezni kívánom egyuttal, hogy azon esetben, ha a csempészség gyanuja forogna fenn, a tényállás kiderítése okvetlen eszközendő.

90. E) Szerbia.

Az ezen országgal kötött állategészségügyi egyezmény végrehajtásához a földművelésügyi minister 1893. évi június hó 30-án 36.000. sz. a. a következő rendeletet bocsájtotta ki:

A Szerbiával kötött és a folyó évi XXI. törvényczikkbe iktatott állategészségügyi egyezmény folyó évi július 1-én életbelépven, ennek végrehajtása tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

Az egyezmény 1. cikkéhez.

A Szerbiából származó állatok, állati nyerstermények és a ragály terjesztésére alkalmas tárgyak behozatala az ország területére a mitroviczai, zimonyi, báziási, belobreskai és orsovai belépő-állomásokon keresztül van megengedve.¹

¹ A megszállott tartományok kormánya a szerb behozatala számára Vradistén nyitott belépő-állomást.

A nevezett belépő-állomásokon át behozott szarvasmarhát és juhot csak Budapestre, sertést pedig csak Budapest-Kőbányára szabad szállítani. E szállításnak közvetlenül a határtól egész a rendeltetési helyig, útközben való megállapodás nélkül, vasuton vagy hajón kell történnie.

Ez oknál fogva az ilyen állatok a belépő-állomástól, rendőr-felügyelet alatt, a legközelebb eső vasut- vagy hajóállomásra hajtandók és ott az illető belépő-állomást vezető állatorvos felügyelete alatt berakandók.

2. §.

Az egyezmény 2. és 3. cikkéhez.

Az egyezmény 2. cikkében megállapított szabályszerű származási és egészségi bizonyítványokkal kísért állatok és állati nyers-termények bizonyítványai tekintetében — a mennyiben az illető szállítmány bebocsáthatónak találtatik, tehát egyike sem forog fenn a 3. cikkben jelzett azon eseteknek, melyek a szállítmány visszautasítását vonnák maguk után — a bebocsátás körül a következő eljárás követendő:

a) az állatokat illetőleg az egy szállítmányhoz tartozó állatokra vonatkozó marhalevelek összefűzendők; a fűzőzsinór végei az állomás pecsétjével lepecsételendők s a legfelül maradt marhalevél hátlapjára ezen záradékot kell vezetni:

.....szám.

.....darab ló, szarvasmarha, juh, sertés stb. megvizsgáltván és egészségesnek találtván, Kőbányára (Budapest, Ferencvárosba) szállítható.

Kelt.....

(P. H.)

Aláírás.

Ezen záradékban megjelölendő az állatok neme; jelezni kell továbbá, számjegyekben kiírva, az állatok darabszámát és marhalevelek számát, és végül fel kell tüntetni az állatok rendeltetési helyét, illetve azt a helyet, hová azokat a belépőállomásról közvetlenül továbbítani kell. Ez a rendeltetési hely sertésekre nézve kizáró-

lag Budapest-Kőbánya, szarvasmarhára és juhokra nézve pedig kizárólag a budapesti marhavásár lehet.

Az egyezményhez tartozó zárjegyzőkönyv 3. pontja értelmében a marhalevelek vizsgálatánál különösen figyelni kell arra, hogy a marhaleveleken a behozni kívánt állatok szerb származása igazolva legyen.

Ezen hivatalos igazolásnak a szerb marhalevelek e célra szolgáló rovatában a marhalevelet kiállító hatóság által kell bevezetve lenni.

Figyelem fordítandó továbbá arra, hogy a zárjegyzőkönyv 4. pontja értelmében a marhalevelnek tartalmaznia kell azon közigazgatási kör megjelölését is, melyhez az állat származási helye tartozik.

A marhalevel magyar fordításának hitelességét hivatalos pecsét használására jogosított hatóságnak vagy személynek kell igazolni.

c) Az állati nyersterményeket illetőleg :

Az egyezmény 2. cikkében az ilyen terményekre nézve előirt származási bizonyítványokra, a mennyiben a szállitmányok a megtartott vizsgálat alapján bebocsáthatónak találtak, a belépő-állomás vezetője a következő záradékot írja :

„Szabályszerű eljárás után a bevitel (átvitel) megengedettett.“

Ezt a záradékot azután keltezi, aláírja és hivatalos pecsétjével ellátja.

A szállitmányok vizsgálata körül követendő eljárás tekintetében a belépő-állomások az egyezmény 2. és 3. cikkeiben foglalt határozmányokra utaltatnak.

Különösen megjegyztetik, hogy a szerb marhaleveleknek és származási bizonyítványoknak magyar fordítással kell ellátva lenniök.

Ha valamely szállitmánynál az egyezmény 3. cikkének első bekezdésében felsorolt esetek bármelyike észleltetnék, az illető szállitmányok a belépő-állomás által feltétlenül visszautasítandók.

A vasuti és gőzhajózási intézetek közegeinek szoros mihez-tartásukul szolgáljon az, hogy csak az olyan szerbiai állatokat és állati nyersterményeket szabad továbbítás végett felvenniök, a melyeknek a marhalevelei, illetőleg származási bizonyítványai a fentebb megállapított igazolási záradékkal el vannak látva. Továbbá az, hogy szerbiai származású szarvasmarhát és juhot kizárólag csak

a budapest-ferenczvárosi vasútállomásra, illetőleg a budapesti hajókirakodó állomásra és innen a fő- és székvárosi állatvásárra, sertéseket pedig csakis a budapest-kőbányai állomások valamelyikére és innen a kőbányai nemzetközi sertésvásárra szabad továbbítaniok.

3. §.

Az egyezmény 4. cikkéhez.

Az egyezmény 4. cikke értelmében szerbiai származású állatokra nézve alkalmazandó további állatorvosi vizsgálat és megfigyelési kötelezettség egyelőre szarvasmarha, juh és sertésre nézve lesz életbeléptetve, a mely fajú állatokra nézve ezen megfigyelési idő tartama nyolcz napban állapittatik meg. Ezt a megfigyelési időt a sertések Kőbányán az állami sertésveszteglőben, szarvasmarha és juhok pedig Budapesten, az itteni vásáron e célra berendezett helyiségekben fogják kitölteni.

A megfigyelési idő kitöltése után az állatok, ha egészségi állapotuk ez idő alatt kifogástalannak találtatott, az ország területén belül akadálytalanul szabad forgalomba bocsátandók; az ilyen állatok marhalevelein azonban a szerbiai származás mindig világosan feltüntetendő. Ez okból, ha ilyen állatokra nézve kisebb a Kőbányán avagy Budapesten kiállított eredeti marhalevél alapján újabb marhalevelek állittatnának ki: az illető állatok szerbiai származását az új marhaleveleken is mindenkor fel kell tüntetni.

A Kőbányán való 8 napi veszteglésre vonatkozó fenti rendelkezés érvényes lévén minden szerbiai sertésre, mely az ország határát átlépi, tehát még azokra is, melyek netán azonnali levágatás és fogyasztásra a Szerbiával közvetlenül határos vármegyék területére volnának szánva: ennek folytán f. évi július hó 1-től fogva hatályukat veszti mindazok a rendelkezések, melyek értelmében eddig meg volt engedve az, hogy szerbiai sertések fogyasztás vagy hizlalás céljából Krassó-Szörény, Temes és Torontál vármegyék s Temesvár, Versecz és Pancsova városok területére bevitethessenek.

4. §.

Jelen rendelet, illetve a Szerbiával kötött állategészségügyi egyezmény életbeléptétől fogva a Romániából származó sertésekre nézve előírt felügyeleti időtartam szinte nyolcz napban állapittatik

meg, s az ilyen sertések marhalevelei szintén ép úgy kezelendők, mint a szerb sertések marhalevelei.

5. §.

Az egyezmény 8. cikkéhez.

A szerb határszéllel szomszédos közigazgatási hatóságok kötelesek a hatóságok területén netán járványos jelleggel föllépet állati betegségekről a szemben levő szerbiai határ mentén illetékes szerb politikai hatóságot (perfekturát) azonnal és közvetlenül értesíteni.¹

Hasonló kedvezményben részesíti a 42.686/93. sz. rendelet a Zimony város fogyasztására behozott szerb szarvasmarhákat.

A Szerbiából behozott *kecskékre* nézve a felügyelet kötelezettsége nincs megállapítva.

¹ Az egyezmény 4. cikkében Ausztria-Magyarország részére biztosított azon joggal, hogy a Szerbiából behozott állatok, mielőtt azok itt szabad forgalomba juthatnának, 8 napig tartó állatorvosi felügyelet alá vonhatók, csak a sertéseket illetőleg élünk teljes mértékben, a mennyiben szerb sertések kizárólag csak Kőbányára szállíthatók s ott 8 napon át állatorvosi felügyelet alá helyeztetnek.

Szarvasmarhák és juhok számára a végrehajtási engedély 3. §-a a budapesti állatvásárt jelöli ki megfigyelőhely gyanánt, berendezések hiányában azonban a megállapított 8 napi megfigyelést itt végrehajtani még nem lehet.

Sőt ezen §. végpontjának ellenére a földmivelésügyi miniszter a szarvasmarha Budapestre való szállításának kötelezettsége alól is kivételeket engedett. Így 1893. évi június hó 14-én 40.826. sz. a. távirattal következőleg intézkedett:

„További rendeletemig mai naptól fogva egyelőre kivételesen megengedem, hogy Szerbiából származó szarvasmarhákat azonnali levágás céljából a 36.000. sz. végrehajtási rendeletben előirt rendszabályok foganatosítása mellett, mégis a nélkül, hogy a szarvasmarhák előbb Budapestre küldetnének, Temes, Torontál és Krassó-Szörény vármegye területére, illetve Pancsovára, Verseczre és Temesvárra bocsássa be. Bebocsátásnál az irányítást és azt, hogy kizárólag azonnali levágásra bocsáttatik be, a marhalevéltre pontosan vezesse rá és a szállítmány rendeltetési helyén levő elsőfokú hatóságot a fél költségére táviratilag előzetesen értesitse. Ilyen szállítmányok bebocsátásáról — az állattulajdonos nevének, állatok darabszámának és azok rendeltetési helyének megjelölésével — esetről-esetre távirati jelentést várok.“

Torontál vármegye közönségéhez 1894. évi június hó 14-én 13.369. sz. alatt intézett rendeletében a földmivelésügyi minister kimondta, hogy ily állatokat csakis levágásra lehet használni, még pedig úgy, hogy az ekként behozott állatok a hússzükséglet mértékéhez képest sorba levágásra kerüljenek. E szerint tehát nincsen megengedve, hogy azok esetleg előbb fölhizlaltassanak, vagy hogy azok, habár levágás céljára, eladassanak.

91. Az 1888. évi XIX. törvényczikk:

„A halászatról.“

A halászati jog.

1. §.

A halászat joga a földtulajdon elválaszthatlan tartozékát képezi és a meder tulajdonosát (1885: XXIII. t.-cz. 4. és 5. §.) illeti.

2. §.

Árvizek kiöntéseiben a halászati jog azokat a birtokosokat illeti, kiknek területét az árvizek elborítják.

Ily vizekből a halaknak a mederbe való visszatérését akadályozni tilos.

A halászat gyakorlása.

8. §.

A ki halászni akar, halászsjegyet váltani és azt halászás közben magával vinni köteles.

A halászsjegyet a hatóság állítja ki s azon világosan kiirandó annak neve, állása vagy foglalkozása és lakhelye, a kinek javára kiállittatik.

A halászsjegyek bélyegilletéke személyenként két forintban, a halászatra jogosítottaknak segédszemélyzete és munkásai részére személyenként ötven krajczárban állapittatik meg.

A halászsjegyek érvényének tartama egy év és azok-

nak alakját és szövegét a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ rendeleti úton állapítja meg.²

9. §.

Az állami csend- és rendőrök, törvényhatósági közbiztonsági közegek, valamint a pénzügyőrök kötelesek; a halászati jog tulajdonosai, haszonbérloői és alkalmazottjai, valamint az erdők, szőlők, mezők és gátak felügyeletével megbízott személyek pedig jogosítva vannak azokat, a kik halászati eszközökkel vizek partjain járnak, a halászejgy előmutatására felszólítani.

10. §.

Ezen felszólításra a halászó halászejgyét előmutatni köteles; a ki pedig ezt bármely okból elő nem mutatja, tartozik a halászzattal azonnal felhagyni, és ha ismeretlen,

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² A földmivelésügyi m. kir. ministernek ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1889. évi 5000. sz. rendelete szerint:

A halászejgyen a hatóság világosan kiírja annak nevét, állását vagy foglalkozását a kinek a halászejgyet kiállítja, valamint a jegy érvényességének tartamát is. A halászejgynek ezenfelül sorszámossal, kelettel, a hatóság pecsétjével, s a kiállító hatósági közeg aláírásával is ellátva kell lenni. (9. §.)

A halászejgy csak egy személy részére állítható ki, másra át nem ruházható, s mindig csak a kiállítás évének május hó 1-étől a következő év április hó 30-áig, azaz *egy évre* érvényes.

Az egy koronás bélyeggel ellátott halászejgy alapján azonban a halászzatra jogosított a halászzatot a szolgálatában álló, esetleg váltakozó segédei és munkásai által is gyakoroltathatja; azonban ez a halászejgy is *csak* egy személyre szólhat s így a halászzatra jogosítottnak annyi ilyen jegyet kell váltania, a hány segédet vagy munkást egyszerre alkalmaz. (10. és 11. §§.) A kiszolgáltattott halászejgyeket az elsőfokú hatóságok (járási főszolgabíró), rendezett és törvényhatósági joggal felruházott városokban a város rendőrkapitánya (Budapesten a kerületi elüljárók) nyilvántartják *s itt az ellenőrzésre hivatott közegeknek módjukban van esetleges hamisítások gyanúja alkalmával a kiszolgáltatás tényéről meggyőződni.* (13. §.) *A kétféle halászejgyet (A. és B. minta) lásd a törvényszöveg végén.*

a felszólító kívánatára akár nevét és lakását megmondani, a czélből, hogy ezeknek bizonyítására szorítható legyen, alkalmas zálogot adni, akár a felszólítót a legközelebbi község elüljáróságához követni, hogy kiléte ottan ki-deríttessék.

11. §.

A parti birtokos túrni tartozik, hogy a halászatra jogosított azon vizeket, illetőleg vizrészeket, melyekre halászati joga kiterjed, táblával megjelölje.

12. §.

A parti birtokos és a medertulajdonos túrni tartozik, hogy a halászatra jogosított a vízhez járjon, hálóját vagy egyéb halászati eszközét a partról a vízbe vethesse és kihúzhassa, — azonban a halászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdasági és erdészeti tárgyakban vagy területeken okozott minden kárért a halászatot gyakorlók teljes kártérítéssel tartoznak.

E végre megkivántatik, hogy a kár a hatóságnak a kár elkövetésétől számítandó nyolcz nap alatt, felvehetés czéljából, bejelentessék.¹

13. §.

Zárt vizekben a halászat a halászatra jogosult által korlátlanul gyakorolható.

Zárt vizeknek tekintendők:

a) a mesterséges halastavak, akár állanak halas vízzel összeköttetésben, akár nem;

¹ A halászok ügyelni tartoznak arra, hogy foglalkozásuk közben a hajózást, tutajozást vagy fausztatást ne akadályozzák, a hajóutat ne rongálják vagy a kiméleti terek megjelölésére szolgáló táblákat, bójákat s másféléket helyeikből ki ne mozdítsák s általában semminemű károkat ne okozzanak. (Földmivelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. végrehajtási rendeletének 14. §-a.)

b) mindazon egyetlen birtokos vagy több birtokos osztatlan tulajdona között fekvő vizek, mélyek más halattartó vizekkel nincsenek oly összeköttetésben, hogy a halak az egyikből a másikba átmehetnek.¹

14. §.

A 13. §. alá nem eső vizek nyílt vizeknek tekintendők.

A halászatot ily vizekben ;

a) ha oly fekvésűek és kiterjedésűek, hogy rajtok a halászat a szomszéd birtokosok érdekeinek sérelme nélkül és okszerűen űzhető, az egyes jogosítottak a jelen törvényben meghatározott korlátok között önállólag gyakorolhatják ;

b) ellenkező esetben a jogosítottak a jelen törvényben meghatározott korlátok között csak társulattá alakulva gyakorolhatják.²

¹ Zárt víz csupán áradásmentes területen fekvő olyan állóvíz lehet tehát, a melynek partja egész hosszában kizárólag egy birtokos tulajdonába esik s más halattartó vízzel a halak közlekedésére alkalmas módon összeköttetésben nem állanak. E szerint valamely folyóvíz vagy annak egy szakasza, legyen az bár olyan, hogy csak áradások esetén vezet vizet, sohasem tekinthető zárt víznek. Vitás esetekben az erre nézve fennálló eljárás során a hatóság dönti el, hogy az illető víz zárt víz-e, vagy sem.

Zárt víznél a hatósági ellenőrzés csak arra szorítkozik, hogy van-e a halászatot űzőnek halászjegye.

² Ha nyílt vizeken az egyes halászati jogtulajdonosok a törvény értelmében társulattá egyesülve gyakorolják jogaikat, akkor a víz illető szakaszán a halászatot csak a társulat által megállapított, ministerileg jóváhagyott s mindenkit kivétel nélkül kötelező üzemterv szerint szabad gyakorolni. (1888 : XIX. t.-czikk 42. §. 4. pontját és a földmivelésügyi minister 1889 : 5000. sz. végrehajtási utasítás 17. §-át.)

Ezek az üzemtervek a törvényes tilalmaknál *szigorúbb* korlátozásokat szabnak ; az ilyen vizszakaszon tehát ezen szigorúbb intézkedések figyelembe vételével tartoznak az ellenőrző közegek az ellenőrzést teljesíteni.

Nevezetesen kiemeltetik, hogy az ország jelentékenyebb folyóin már mindenhol megalakult társulatok — rendszeren április hó 1-je és június hó

16. §.

Állandóan víz alatt levő oly területek, a melyek a halak ivására s a halivadék fejlődésére alkalmasak, kiméleti terekké nyilváníthatók.

17. §

A kiméleti terek határa táblákkal kellőleg megjelölendő.¹

Halászati tilalmak.

18. §.

A halászat nyílt vizekben, az ezen szakaszban felsorolt halfajokra nézve, a tilalmi időszakok alatt tiltva van.

A tilalmi időszakok következőképpen állapíttatnak meg:

Április 1-től június 15-ig tilalom alá esik:

Fajtok (Tok)

Fogas-Süllő.

15-ike között — 6—8 heti *általános tilalmi időt* tartanak, ami úgy értendő, hogy az alatt a *halászat bárkinek, bárminő eszközzel tilos*; továbbá, hogy a silányabb minőségű, de gazdaságilag azért még fontos halaknál is, pl. a keszeg-féléknél is megállapítanak bizonyos legkisebb mértéket, a melyen alul azokat kifogni nem szabad.

Ezen szigorításokkal nagyon meg van egyszerűsítve az ellenőrzés is.

A halászati társulatok minden egyes esetben tudomásukra hozzák az ellenőrző hatóságoknak üzemtervüknek életbeléptét, valamint az üzemtervben foglalt szigorúbb tilalmakat is.

¹ Nyílt vizekben a halak szaporodására és az ivadék fejlődésére különösen kedvező helyek *kiméleti terekké* nyilváníthatók. Ilyenül kijelölt vízrészeken a halászat, vadászat, békafofogás, csolnakázás, fürdés, kavics- és iszap-szedés, általában minden a halak ivását és fejlődését hátráltató művelet tilos. Tilos ugyanott marhákat kacsákat, ludakat s más állatokat a vízbe eresztetni.

A kiméleti terek szembeötlő helyeken táblákkal vannak megjelölve, a melyre hal van festve vagy vésvé, alatta pedig „*Kiméleti tér*“ felírás olvasható. Ezeket a jeleket úgy, mint általában a halászati jog területének határait jelző jeleket is helyükből elmozdítani vagy bemocskolni tilos. (Földmívelésügyi min. 1889: 5000. sz. végrehajtási rendelet 15. §-a.)

Kecsege.
 Kősüllő (Tótsüllő).
 Márna.
 Sőreg.
 Szintok.
 Tetemestok (Szűkhal).
 Viza.

Április 1-től július 15-ig:

Ponty (Potyka, Pozsár).

Szeptember 15-től január 31-ig:

Lazacz.

Pisztráng.

Márczius 1-től április 30-ig:

Lepényhal (Pérhal).

Márczius 1-től május 31-ig:

Galócza.¹

19. §.

Új halfajoknak az országban meghonosítása és létező halfajoknak egyes vidékeken veszélyeztetett tenyésztése érdekében a földmivelés-, ipari- és kereskedelemügyi miniszter ilyen halfajok halászatát az országban, illetőleg egyes vidékeken három évre terjedhető ideig eltilthatja.

Ez új halfajokra nézve, ha azok honosítása sikerül, a kormány rendeleti uton intézkedik tilalmi időről és a legkisebb hosszúságról, melyen azokat alul kifogni nem szabad.

¹ *Külföldről* származó halak és rákok, tekintet nélkül arra, hogy az illető halfajok, illetőleg a rákok a halászati törvény által tilalmi időszakok megállapításával védelmezettek, valamint a törvényes méretekre való tekintet nélkül, *bármely időben szállíthatók és eladhatók*; az esetben azonban, ha a szállítás a törvényes tilalom ideje alatt történik, a halak külföldi származása vasuti vagy postai szállítólevéllel, esetleg ennek alapján a községi előjáróság által kiállított bizonyítvánnyal igazolandó. (Földmivelésügyi miniszter 1889. évi 5000. sz. végrehajtási rendelet 32. §-a.)

20. §.

A következő méreteknél kisebb halakat kifogni nem szabad és pedig:

Fajtok (Tok)	80 cm.
Fogas-Süllő	35 „
Galócza	54 „
Kecsege	30 „
Kőszüllő (Tótsüllő)	40 „
Lazacz	50 „
Lepényhal (Pérhal)	25 „
Márna	30 „
Pisztráng	20 „
Ponty (Potyka, Pozsár)	30 „
Sőreg	50 „
Szintok	80 „
Tetemestok (Szűkhal)	100 „
Viza	150 „

Ezen hosszaságok a halaknál a fej elejétől a fark végéig mérendők és a jelzett méreteknél kisebb halak a vízbe azonnal visszabocsátandók.¹

21. §.

Rákot április 1-től május 15-éig tilos fogni. Oly rákok, melyek a szentől a kiegyenesített fark végeig mérve nyolcz centiméternél kisebbek, a vízbe visszabocsátandók.

22. §.

Mesterséges haltenyésztés és a halaknak más vizekbe

¹ A halászati fogóeszközök nyílásainak nagyságára (szemüregreire) nézve a törvény 23. §. b) pontja akként értendő, hogy: 1. a fonálból kötött szerszámoknál a hálószemek egyes oldalai *nedves állapotban mérve gomb* (csomóbog) *középtől, gombközépig.*

leendő áthelyezése végett a *hatóság irásbeli engedélye alapján* oly halak is kifoghatók, melynek fogása a 18. és 20. §-ok szerint tilos.

Ugyanezen intézkedés a 21. §-nak megfelelőleg a rákokra nézve is alkalmazandó.¹

23. §.

Tilos:

a) a halikra-szedés a halászatra jogositott engedélye nélkül;

b) minden oly fogó-eszköz, pl. hálók, kosarak, var-sák, továbbá minden oly készülék használata, a melyek nyílásai (szeméi), nedves állapotban mérve, négy centiméternél szűkebbek vagy alacsonyabbak;²

c) minden állandó halfogó készülék (pld. rekesz, kosár, zárháló) alkalmazása, mely közönséges vizállás mellett, a parttól derékszögben mérve, a vízfolyás felénél többet elzár;

d) több állandó készülék vagy háló (eresztő háló) használata, ha egymástól legalább ötven méter távolságra nincsenek;³

¹ Egyéb fogóeszközöknél, az azokat alkotó részek (fa, vessző, nád) nyílásai 4 cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak ne legyenek. Az engedélyezett méret $\frac{1}{10}$ részénél kisebb nyílások nem kifogásolhatók. A hálószemekre nézve megszabott korlátozások az úgynevezett szék- vagy meregyűrűre alkalmazást nem nyernek. (Földmivelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. rendelet 36. és 37. §-ai).

² Folyó vizekben oly halfogási módok, a melyeknek célja a halakat egy pontra terelni (rekesztő halászat), csak akkor engedhetők meg, ha az elzárás (átkötés) a meder középvonalán túl nem terjed. (Földmivelésügyi minister 1889. évi 5000. sz. végrehajtási rendelet 38. §-a.)

³ „Állandó készülék“ alatt a parthoz vagy mederhez erősített, avagy szabadon függesztett, egymáshoz azonban szorosan állított szerszámok értendők. Ezeknek kell egymástól úgy a hossz-, mint a keresztirányban legalább 50 m. távolra lenni. (Földmivelésügyi minister 1889: 5000. sz. rendelet 39. §-a.)

e) halakat elkábító, megmérgező és robbanó szerek (maszlag, oltatlan mész, méregfű, Euphorbia palustris, dynamit stb.) használata;¹

f) az éjjeli halászat, napnyugtától napkeltéig;^{2,3}

g) gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől és egyéb vízi műépítményektől harmincz méternyire felfelé vagy lefelé, horog kivételével, halászni;

h) vizeket, a bennük levő halak kifogása céljából, szakaszonként (duga) vagy egészben lecsapolni, vagy úgynevezett bányákban felfogni.

Tisztogatózás céljából történő vízfolyások lecsapolásának idejéről az érdekelt halászati jogosítottak nyolcz nappal előbb értesítendőek.⁴

¹ Ha a bódító szer nem halászati célból dobott vagy öntetett a vízbe, akkor az ügy nem ezen, hanem az 1885. évi XXIII. t.-cz. (vizjogi törvény) 24. §-a alapján bírálendő el. Lásd a (Földmivelségi minister 1896: 64.064. sz. rendeletét.)

² Az ezen pontban foglalt intézkedés csak emberi közreműködést közvetlenül igénylő fogási módokra értendő, mennyiben ezen közreműködés napnyugtától napkeltéig terjedő időszakban alkalmaztatik. Földmivelségi minister 1889: 5000. sz. rendelet 40. §-a.)

³ E tilalom azonban ez idő szerint fel van függesztve — a naptári év április hó 1-től június hó 15-ig terjedő időszak kivételével —:

1. a Balaton taván;
2. a Fertő taván;
3. az egész Duna folyamon;
4. a Tisza folyón a Dunába való ömléstől a Szamos torkolatáig;
5. Az egész Dráván;
6. az egész Ferencz-csatornán;
7. a Rába folyón, Győr sz. kir. város határán belül;
8. az egész Mura folyón;
9. a Maros folyón a Tiszába való ömléstől egészen Arad vármegye keleti, illetve Hunyad vármegye nyugoti határáig;
10. a Temes folyón a Berzova-csatornától le a Duna folyamig. (Földmivelségi minister 1891. évi 15.667. sz. rendelete.)

⁴ Ha a lecsapolás előre nem látható okokból oly váratlanul történik, hogy a 8 nappal előbb való értesítés nem lehetséges, az, a kinek érdekében a lecsapolás történik, gondoskodni tartozik arról, hogy a lecsapolt mederben visszamaradó halivadék és halak el ne pusztuljanak, hanem lehetőleg sértetlen állapotban az anyamederben visszahelyeztessenek. (Földmivelségi minister 1889. évi 5000. sz. rendelet 41. §-a.)

24. §.

A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi minister¹ felhatalmaztatik, hogy egyes vizekben vagy vizrészekben a halászatra káros egyéb fogási módokat, vagy fogó eszközök alkalmazását rendeletileg korlátozhassa, esetleg eltilthassa; valamint arra, hogy a 22. §-ban meghatározott célból történő halászatoknál és kisebb partoknál a 23. §. b) pontjában megállapított szemnagyságot 25 milliméterig leszállíthassa: végül arra, hogy egyes kivételes halfajoknál és körülmények közt az éjjeli halászat tilalmát rendeleti úton szabályozhassa, vagy megszüntethesse.²

25. §.

A halászatra jogosítottak kérésére a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister¹ egyes halfajok kiirtása és más hasznosabb halfajok terjesztése céljából, megszabott területekre és időre, a jelen törvényben eltiltott halászási módokat és a halászatot a tilalmi időben is megengedheti.³

26. §.

A halászatra jogosítottak, ha vadászati jogositványnyal

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² Az engedélyezett kivételekről az illető hatóság útján az ellenőrző közegek esetről-esetről értesíttetnek.

³ Az engedélyes azonban ezen engedélyiratot halászat közben, valamint a halak (rákok) esetleg szállítása közben igazolás céljából magával vinni s az ellenőrző közegeknek kívánatára felmutatni köteles.

Az engedélynek a C) minta szerint kell kiállítva lennie. Abban meg kell jelölni a fél nevét, foglalkozását, lakóhelyét, a halászat célját, úgyszintén pontos körülírással a vizszakaszt és az időt, a melyben, illetőleg a meddig az a halászatra jogosít; a fogható halfajokat és végül a használható eszközt; a mennyiben pedig ez netán 4. cm.-nél kisebb szemű háló, az azt engedélyező ministeri rendelet számát is.

Az engedély bélyegmentes és a 8 napnál hosszabb időre nem szólhat, (Földmivelésügyi minister 1889. évi 500). sz. rendelet 26. és 27. §-ai.)

nem birnak is, lőfegyver használata nélkül, elpusztíthatják a halakra nagyobb mértékben kártékony állatok közül: a vidrát, a vidranyestet, a csonttörő sast, a halászó sast, a jégmadárt, valamint a gémekeket, ruczákat és lúdféléket; a vadászati terület tulajdonosának, esetleg bérlőjének azonban az ily módon befogott vagy elejtett vad iránt való tulajdonjoga fentartatik.

Kiméleti tereken a halászat, vadászat, a béka fogás, csónakázás, fürdés, kavics- és iszapszedés, általában minden, a halak ivását és fejlődését hátráltató művelet tiltatik.

Tilos ugyanott marhákat, kacsákat, ludakat s egyéb állatokat vízbe eresztetni.

27. §.

A 18. §-ban említett halak, ha a 20. §-ban megállapított méretekkel nem birnak, áruba bocsátani vagy szállítani tilos.

Olyan halakat pedig, melyeknek fogása bizonyos időben tilalom alá esik, a tilalmi időszak alatt áruba bocsátani vagy szállítani csak a 28. §-ban megállapított feltételek alatt van megengedve.

Ugyanezen tilalmak a 21. §-nak megfelelőleg a rákokra is alkalmazandók. ^{1 2 3}

¹ Ezen szakasz rendelkezése alól kivételnek:

a) ha a halak vagy rákok zárt vizekből származnak;

b) ha nyílt vízből valók s a törvényes méretekkel birnak, de a tilalmi időszak előtt fogattak ki;

c) ha külföldről származnak. (Földmívelésügyi minister 1889: 5000. sz. rendelet 30—32. §-ai.)

A szállító, vagy elárusító tartozik azonban minden esetben a halak származását, illetőleg fogási idejét igazolni és pedig a D) minta szerint kiállított községi bizonyítvánnyal, a mely C) esetben a vasuti vagy postai szállító levél is pótolhat.

A községi bizonyítványt annak a községnek előljárója állítja ki a melynek területén a halak zárt vizekből, vagy a tilalmi időszakot megelőzőleg nyílt

28. §.

A ki a tilalmi idő beállta előtt fogott, vagy zárt vizekből származó halakat vagy rákot a tilalmi idő alatt szállít vagy elad, tartozik származásukat s a befogatási időt minden egyes esetben a község elüljáróságától kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

Hatóságok.

60. §.

Első fokban:

1. nagy- és kisközségekben az illető járás főszolgabirája;
2. rendezett tanácsú városokban, valamint önálló

vizekből fogottak. A mennyiben pedig halkereskedők által bárkákban vagy más zárt helyen tartott, vagy külföldről származó halakról van szó, a községi bizonylatot az illető kereskedő lakóhelyére nézve illetékes községi elüljáróság állítja ki. Ezen bizonyítványok bélyegmentesek.

Föl kell bennük tüntetni — az eladásra vagy szállításra jogosított fél nevében, foglalkozásán és lakóhelyén kívül — pontos körülírással az illető vízterületet és időt, a melyben, illetőleg a mikor a szállítandó halakat vagy rákokat fogták, nemkülönben azok mennyiségét az egyes fajok szerinti a lehetőségig pontosan fejezve ki darabszámban és súlyban, s végül a szállítás célját, hogy vajjon a halak vagy rákok eladásra vagy tenyésztésre vannak-e szánva.

Ha az ellenőrző közegek tilalmi időszakok alatt tilalom alá eső vagy bármikor a törvényes méretekkel nem bíró halak s rákok szállítását vagy eladását észlelik, minden egyes esetben kötelesek a szállítótól, illetőleg az elárusítótól a megfelelő községi bizonyítvány (D) minta felmutatását követelni. Abban az esetben, ha az illető ilyennel nem rendelkezik, vagy ha a bizonyítvány az előbb leírt kellékeknek meg nem felel, kötelesek a szállítást vagy eladást azonnal betiltani s azt, a kit tetten érnek, a hatóságnak haladéktalanul feljelenteni. (Földmivvelésügyi minister 1889: 5000. sz. rendelet 30—35. §-ai.)

² Hálnak származási igazolvány nélkül való árusítása csak tilalmi időszakban képez kihágást. (Földmivvelésügyi minister 1891. évi 42.982. sz. rendelete.)

³ A tilalmi idő alatt szállított vagy eladott halak, rákok befogatási idejének igazolására csupán az első kézről elárusítók kötelezhetők. (Földmivvelésügyi minister 1891. évi 44.703. sz. rendelete.)

törvényhatóságot képező városokban — Budapest főváros kivételével — a város rendőrkapitánya, vagy esetleg a városi tanács által e részben megbizott városi tisztviselő;

3. Budapest fővárosban az illető kerületi elüljáró, vagy a főváros tanácsa által e részben megbizott kerületi elüljárósági tisztviselő.

Másodfokban:

1. a vármegyékben az alispán;

2. önálló törvényhatóságot képező városokban, valamint Budapest fővárosban is a városi, illetőleg a fővárosi tanács.

Harmadfokban:

a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister.¹

Büntető határozatok.

62. §.

Kihágást követ el:

a) a ki kábitó, mérgező és robbanó-szerekkel halász (23. §. e.);²

b) a ki a halászat gyakorlására jogosítva nincs, ha a halászatot éjjel, tilalmi időben, kijelölt kiméleti helyen, vagy tiltott eszközzel űzi, vagy pedig, ha a halászatot álcázva, vagy magát felismerhetetlenné téve űzi, vagy a tettenérőt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ, a mennyiben a veszélyes fenyegetés,

¹ Jelenleg a földmivelésügyi minister.

² A kábitó és mérgező szerekkel való halászat a legsúlyosabb halászati kihágások közé tartozik.

fegyverfogás vagy erőszak súlyosabb büntetés alá eső cselekményt nem képez.¹

63. §.

Kihágást követ el:

a) a ki a jelen törvény 2., 18., 20., 21., 26. és 27. §-aiban foglalt tilalmakat megszegi;

b) a ki a 23. §. a)–d) és f)–h) pontjaiban foglalt tilalmakat megszegi.

64. §.

Kihágást követ el:

a) a ki a 22. §. szerint csakis írásbeli engedély mellett kifogható halakat és rákokat ily engedély nélkül kifog;

b) a ki a halászatra jogosított engedélye nélkül *nyereségvágyból* halász vagy rákász;

c) azon *tulajdonos*, ki a haszonbérbe adott halászati területen a haszonbérlet, vagy azt, ki annak engedélyével üzi a halászatot vagy rákászatot, megtámadja, vagy a halászat vagy rákászat üzésében megakadályozza;

d) a ki a 11. és 17. §-okban megállapított területek határainak megjelölésére szolgáló táblákat károsítási szándékból megsemmisíti, elviszi, vagy más helyre áttesz;

e) a ki hamisított halászsjeget használata mellett halász.

65. §.

Kihágást követ el:

a) a ki a halászatra jogosítottak engedélye nélkül, *de nem nyereségvágyból* halász vagy rákász;

¹ A halászatra jogosított engedélye nélkül bármely eszközzel, tehát horoggal is tilos halászni. (Földmivvelésügyi minister 1892. évi 71.246. számú rendelete.)

b) a ki a zárt vizekből fogott halak vagy rákok származását igazoló községi bizonyítványt felmutatni nem képes (28. §.);

c) a ki a 11. és 17. §-okban megállapított területek határainak megjelölésére szolgáló táblákat szándékosan megrongálja vagy bemocskolja;

d) a ki a 9. §-ban említettek felszólítására a halászattal azonnal fel nem hagy, azoknak sem nevét, sem lakását meg nem mondja, zálogot nem ad, vagy a felszólítót a legközelebbi elüljárósághoz követni nem akarja, vagy a felszólítónak hamis nevet vagy lakást mond be;

e) a ki a nélkül, hogy halászejegygel birna, vagy másnak nevére szóló vagy érvényességére nézve lejárt halászejegy mellett halász;

f) a ki a saját nevére szóló jegyét használat végett másnak adja át.

66. §.

Kihágást követ el:

a ki halászejegy nélkül halász (8. §.), a mennyiben az előző szakaszokban meghatározott kihágási esetek valamelyike fenn nem forog és a ki halászejegygel bir, azt azonban a 9. §-ban említetteknek felszólítására elő nem mutatja.

69. §.

A jelen törvény szerint büntetendő cselekményekre is a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyv általános határozatai érvényesek.

Ezen kihágási ügyekben a 60. §-ban említett hatóságok illetékesek.

A. minta.

19 . . .

szám.

4 korona
bélyeg**Halászejeg.**Érvényes 19..... (betűkkel kiírva) évi május hó 1-től
19..... (betűkkel kiírva) évi április hó 30-ig

..... úr (állás, vagy foglalkozás)

..... i lakos részére.

Kelt ..... 19..... évi ..... hó ..... n.

(P. H.)

Ezen jegy a halászati törvény 9. §-ában említett ellenőrző közegeknek kívánatra előmutatandó és másra nem ruházható.

B. minta.

19 . . .

szám.

1 korona
bélyeg**Halászejeg.**Érvényes 19..... (betűkkel kiírva) évi május hó 1-től
19..... (betűkkel kiírva) évi április hó 30-ig

..... úr .... (állás, vagy foglalkozás)

..... i lakos segédmunkása részére.

Kelt ..... 19..... évi ..... hó ..... n.

(P. H.)

Ezen jegy a halászati törvény 9. §-ában említett ellenőrző közegeknek kívánatra előmutatandó.

A) és B) minta hátlapja.

A halfaj neve	Tilalmi időszak												Legnagyobb méret cm	
	január	február	már- czius	április	május	június	július	augus- tus	szep- tember	október	novem- ber	decem- ber		
Fajtók, Tok, Tokhal				■	■	■								80
Fogas-Süllő, Fogas, Süllő				■	■	■								35
Galócza, Gadócza, Gadóczy Hukó, Retke			■	■	■	■								54
Kecsege, Kecsegetok, Kecso- g, Köcsög, Köcsöge				■	■	■								30
Kőszüllő, Bandár, Tarka-süllő, Tót-Süllő, Vadsüllő				■	■	■								40
Lazac, Lazacpisztráng, Loszospisztráng	■								■	■	■	■		50
Lepényhal, Pénzes, Pépzes- pisztráng, Pérhal, Ón, Ónhal.			■	■										25
Márna, Brána, Harcsaponty, Marina, Marczihal, Rózsahal				■	■	■								30
Pisztráng, Sebes-Pisztráng	■								■	■	■	■		20
Ponty, Potyka, Pozsár, Tőponty				■	■	■	■							30
Sőreg, Csillagos-Tok, Halak királva, Királyhal, Sireg, Ső- regtok				■	■	■								50
Szintok				■	■	■								80
Tetemestok, Kalszúke, Szük- hal, vészhal, Tetemestok, Vágótok				■	■	■								100
Viza, Órhal, Szinviza, Vizahal				■	■	■								150
Rák				■	■									8

A felsorolt halfajokat és rákokat, a megfelelő tilalmi időszak alatt, valamint abban az esetben, ha azok az illető mértéknél kisebbek, a halászati törvény 18. és 20., illetőleg 21. §-a értelmében tilos fogni.

Jelmagyarázat: A feketével jelzett rovatok a tilalmi időszakot tüntetik fel. A félig befeketített rovatok a hónap első, illetőleg második felére megállapított tilalmi időszakot jelzik.

C. minta.

Hatósági engedély.

N. N. _____ (állás, foglalkozás, lakhely)
 _____ lakosnak mesterséges haltenyésztés és a halaknak
 más vizekbe áthelyezése céljából a halászati törvény 22. §-ában
 foglalt rendelkezéshez képest megengedtetik, hogy (pontos körül-
 írással megjelölendő

_____ vizszakaszon 19 ____ évi _____ hó
 _____ től, 19 ____ évi _____ hó _____-ig terjedő időben
 a törvény 20. és 21. §-ában megállapított méreteknél kisebb
 (miféle) _____ halfajokat vagy
 rákokat _____ (minő) _____ halászati
 eszközzel kifoghassa, s azokat (honnan, hová, minő útirányban,
 vasuton, hajón, kocsin stb.) átszállithassa.

Az engedélyes ezen engedélyt halászás közben, s az eset-
 leges szállítás alatt igazolás céljából magánál tartani, s az ellen-
 őrző közegeknek kívánatra felmutatni köteles.

Kelt _____

(P. H.) _____

aláírás.

D. minta.

Községi bizonyítvány.

N. N. _____ (állás foglalkozás, lakhely)
 _____ lakos megkeresése folytán a halászati törvény 28. §-a
 értelmében ezennel igazoltatik, hogy következő halfajok, illetőleg
 rákok és pedig _____

(a felsorolandó halfajok és rákok mennyisége fajonként lehetőleg
 darabszám és súlyban kifejezendő) _____ (pontos
 körülírással meghatározandó nyílt, vagy zárt) vízterületen (vagy
 bárhol) _____-től _____-ig
 terjedő időben fogattak.

Ezen bizonyítvány alapján a halak (rákok) tulajdonosa
 vagy meghatalmazottja a felsorolt halfajokat, illetőleg rákokat
 _____-től _____-ig terjedő időben
 (mely) útvonalon (vasuton, hajón, kocsin stb.) szállítani és
 _____ piacon eladni, vagy tenyésztési
 célokra felhasználni jogosítva van.

Ezen bizonyítvány az ellenőrző közegeknek kívánatra fel-
 mutatandó.

Kelt _____

19 ____ évi _____

hó ____ n.

(P. H.) _____

aláírás.